

DOMOLJUB

Glasilo Jugoslovanske Kmetске Zveze

Izhaja vsako sredo ob 5. uri zjutraj. — Cena mu je 15 K na leto. —
Za Nemčijo 18 K. — Za Ameriko in druge tuje države 20 K. —
Posamezne številke se prodajajo po 50 vinarjev.

Spisi in dopisi se pošiljajo: Uredništvu „Domoljuba“, Ljubljana, Kopitarjeva ulica. — Naročnina, reklamacije in inserati pa: Upravištvu „Domoljuba“, Ljubljana, Kopitarjeva ulica.

Shod zaupnikov Vseslovenske Ljud. Stranke.

Nov čas z novimi nalogami je nastopil. Svetovna vojska je podrla mnogo zastarelih naprav. Preživele so se, na njihovo mesto bo potreba postaviti nove zgradbe. Ljudsko mišljenje se je izpremenilo. Silni dogodki, ki so šli preko ljudstva, so zasekali globoke brazde v njegovo dušo. Nove misli se porajajo in prekvašajo svet. Mnogo jih je dobrih vmes, mnogo jih je pa tudi blodnih, ki zavajajo ljudstvo od zvezd-vodnic. Demokratična misel zmaguje. Tisti, ki so ji odnekaj nasprotovali, so primorani, da opuščajo brezupni boj proti nji. V političnem življenju bo doseglo ljudstvo v kratkem vse svoje pravice. Mogoče bo treba še nekoliko boja, a pravična zmaga je ljudstvu zagotovljena. Nekdanji ljudski politični jerobi, ki so izgubili svoje politične predprave, zaslužujejo sedaj gospodarsko naše ljudstvo. Kapitalizem, to je gospodarstvo denarja in bogastva, ni še nikdar tako cvetel kakor sedaj. Ljudske množice drži v odvisnosti in mu pije njegovo srčno kri. Pošteno delo žuljavih rok ne pride do prave veljave in plače. Denarni mogotci se redijo na račun kmetkega in sploh delavnega ljudstva. Odtegujejo mu na oderuški način z raznimi družbami in bankami znaten del zaslužka, ki mu gre. Tudi to premoč kapitala in denarja bo treba stroti in ljudstvu pripomoči do njegove gospodarske svobode. Vse gospodarsko življenje moramo postaviti na nove temelje.

V. L. S. je bila že dosedaj stranka kmetkega in delavnega ljudstva. Ona je započela veliki boj za ljudske politične pravice, vodila ga je z odločno voljo in ljudstvu priborila v trdem boju proti raznim lažidemokratskim strankam vse one politične pravice, ki jih je vživalo v stari državi in jih živa sedaj v novi. Vzporedno je bojevala hud boj za gospodarsko osvoboditev našega ljudstva. Proti sebičnemu načelu gospodarskega izkoriščanja, ki ga je oznanjal liberalizem, je zapisala na svoj prapor vzajemno gospodarstvo ljudstva v zadrugištvu. Ljudstvo naj ne dela za posameznika, ki se okorišča, ampak ljudstvo naj dela zase in živa samo sadove svojega truda. Tisoč rok se je razgibalo in započelo z zadrugištvom novo

pomlad v našem gospodarskem življenju. Ljudstvo si je postavilo že mogočen jez proti gospodstvu kapitala in bogastva, toda dolga je še pot, ki jo mora v vztrajnem delu prehoditi, da se tudi gospodarsko osvobodi in samosebi zavlada.

V. L. S. ima svoja vodilna načela že začetana. Ugotovili in določili so ji jih na katoliških shodih njeni najboljši in najbistroumnejši možje. Ta njena vodilna načela so se obnesla, prestala so tudi preizkušnjo svetovne vojske; kajti zasidrana so v večnih resnicah krščanstva. Življenje je pa v vednem toku in razvoju. Tisoč novih vprašanj, gospodarskih, socialnih in političnih, meče posebno v takih dobah, kakor jo sedaj preživljamo, na površje. Vsa ta vprašanja je treba presoditi in premotriti po vodilnih načelih, na katerih stranka sloni in iz katerih črpa svojo življenjsko moč in opravičenost. Napraviti je treba delavni program za bližnjo bodočnost, ki bo merodajen za vse strankine pristase, za katerega se bodo vzajemno vsi strankarji zavzeli in ga izvrševali. Prav zato se je vodstvo stranke odločilo, da skliče za velikonočno sredo, t. j. 7. aprila, v Ljubljano shod zaupnikov. Prišli bodo stari, preizkušeni veterani iz trdih političnih in gospodarskih bojev, na katerih je stranka tako bogata, in se bodo posvetovali in sklepali in odločevali o vprašanjih, ki smo jih zgoraj načeli. Prišel bo tudi mlajši svet, ki si je vtrdil svoje prepričanje v trdi šolli svetovne vojske, in bo s svojimi bogatimi življenjskimi izkušnjami oplajal pragmatične točke naše stranke.

Važno mesto v naših posvetovanjih bo morala zavzemati posebno ena točka. Imamo novo državo, ni pa še v svojih temeljih dograjena. Dati ji moramo tako ustavo in tako obliko, da bo res iz ljudstva in za ljudstvo. Ljudstvu naj služi in ljudstvo imej v njej prvo besedo. To je tako važna stvar, da je vredna misli in nasvetov naših najboljših in najrazumnejših mož. Na shodu zaupnikov tudi ne bomo smeli pozabiti na notranjo organizacijo stranke same. Mi bomo potrebovali v bodočnosti močno, na znotraj utrjeno stranko, da bo kos velikim preosnovnim nalogam, ki

čakajo krščansko stranko v človeški družbi, in da bo tudi kos vsem napadom, ki jih bodo brez dvoma v bližnji bodočnosti podvzele združene svobodomiselnne stranke proti krščanskemu prepričanju našega ljudstva.

Velike naloge čakajo prihodnji shod zaupnikov V. L. S. Pozivamo vse organizacije, da se o vseh teh vprašanjih temeljito posvetujejo, zaupnike pa, da se vsi shoda brez ozira na slabe prometne razmere in zamudo časa gotovo udeležijo. Vršili boste s tem eno svojih najlepših in za občni blagor najkoristnejših nalog.

Liberalni advokat sramoti slovenskega kmeta.

(Poroča kmet - poslanec.)

I.

Tako nesramnega napada na kako stranko in na ministra, ki je izšel iz kmetških vrst, menda ni čul še noben parlament. Ta grdi napad je izvršil liberalni poslanec dr. Puc. Kmetje, poslušajte! »Minister Roškar, ki je kmet, ni vreden odvezati čevljev kakemu uradniku v Belgradu.« Tako je rekel dr. Puc v svojem govoru v predstavništvu dne 13. marca. To nečuveno sramotenje slovenskega kmeta v belgradskem parlamentu je nas vse poslance Ljudske stranke silno razjezilo in razžalilo. Dr. Hohnjec je z vso ogorčenostjo zaklical liberalnemu advokatu Pucu: »Ali Vas ni sram, da tukaj tako ponižujete poštenega slovenskega kmeta!« Torej slovenski kmet ne bi bil vreden, kakemu uradniku odvezati jermena na njegovih čevljih? Iz teh besed liberalnega voditelja zveni vse zaničevanje napram slovenskemu kmetu. Kmet je po njihovem mnenju le zato, da nosi liberalnim advokatom in trgovcem denar, in da jih spoštljivo pozdravlja. Drugače pa naj ostane pri plugu in pri gnojnih vilah. V politiki pa imej besedo le liberalni razumniki.

Ce se kmet v politiki povzpne do ministrskega mesta, tedaj ga začne liberalni inteligent na grd način obdelavati z namerom, da ga spravi z njegovega mesta. Domišlja si, da to mesto pripada samo njemu. Slovenski kmetje! Zapomnimo si dobro, kdo je našega energičnega moža v

Belgradu skušal osramotiti in zasmehovati na najnesramnejši način. Pa naj še kdo reče, da je liberalna stranka za kmeta! Pri tem napadu na našega ministra Roškarja in zaničevanju slovenskega kmeta smo bili navzoči vsi kmetje-poslanci iz Jugoslovanskega kluba in nam tega ne more nihče utajiti.

II.

Ko dr. Puc konča svoj za slovenskega kmeta »razveseljivi« govor, sede. Tako j nato mu pa prične brati levite finančni minister. Dr. Puc se je namreč dotaknil tudi finančnega vprašanja. Finančni minister mu korenito odgovarja, kako je gospodarila liberalna in social demokratska vlada, ki je kar sipala milijone ter državo hitro gnala v bankerot. Nato zakliče poslanec Smodej dr. Pucu: »Ali čujete, dr. Puc!« »Tega pa nisem vedel,« odgovarja. »Saj smo zato tukaj, da se prepiramo.« Tako je! Zato smo tukaj, da se prepiramo! Torej tako razumejo delo parlamenta, ti liberalni gospodje. Zato ni čudno, da so uspehi našega parlamenta taki.

Kmetske zveze in izobraževalna društva.

Mnogokrat je že »Domoljub« povdarjal zahtevo kmetskega stanu po preuredbi ljudskošolskega pouka. Zahteva se, da se ljudskošolski pouk tako preuredi, da bo nudil kmetskemu naraščanju več za javno življenje potrebne izobrazbe. Gotovo je, da se bo ljudska šola prej ali slej preuredila. Če bomo pa mi čakali na to, da dobi naše kmetsko ljudstvo šele tedaj več izobrazbe, ko se preuredi ljudskošolski pouk, tedaj bomo še dolgo čakali, saj vidimo, kako hitro se razne take spremembe vrše. Našemu kmetskemu stanu pa je izobrazba potrebna takoj, ker duh modernega časa bi je in bi je posebno na slovenski kmetijski stan.

Kako naj pridemo do globlje izobrazbe? Skoro povsod med kmetiskim ljudstvom imamo izobraževalna društva. Med vojsko so res mnoga zaspala, med mnoge je zašel liberalni duh, ki išče le zabave in parade. V mnogih društvi so se zalegle igralske družbe in vse delovanje mnogih društev obstoji le v tem, da se tu pa tam vrši kaka gledališka predstava. Ime izobraževalno društvo pa pravi, da je namen društva širiti in poglobiti izobrazbo in ne nuditi samo zabavo. Nismo proti zabavi, tudi zabava je potrebna, ali potrebnejša je temeljita izobrazba in še posebno za našega kmeta in kmetice.

Vsak izmed nas je že občutil in občuti vsak dan, kakšne težave mu delajo razni uradni dopisi, sestavljanje raznih prošenj, napoved osebne dohodnine itd. Malokdo zna vse te stvari sam rešiti in po navadi se zateče h g. župniku, učitelju ali sploh h kakemu inteligentnejšemu človeku v občini. To kmet dostikrat sam ne more rešiti, ker se ni dovolj naučil, ker ni imel prilike se tega naučiti. Ljudska šola mu je le dala podlago za izobrazbo, ker ljudska šola nudi le temelje. Ko zapusti kmetški otrok s 14. leti ljudskošolsko klop, tedaj je njegova duša najbolj sprejemljiva

za izobrazbo in tedaj ne sme biti konec izobraževanja, pač pa se mora tedaj izobraževanje šele začeti. To nadaljevanje izobrazbe pa naj prevzamejo naša izobraževalna društva, ki se morajo preustroiti, v kolikor še niso, v prave nadaljevalne šole.

Danes opazujemo veselo dejstvo, da se mladinska organizacija na krščanskih načelih zelo lepo in uspešno razvija, posebno pa med našim kmetiskim ljudstvom. Lepo napredujejo naši orlovski in orliški odseki, katerim ni samo to naloga, da nauče mladino nekoliko telesnih vaj, pač pa vzgajajo tudi dušo in srce. Danes ne loči Orla od Sokola samo še čepica, loči ga tudi duševna izobrazba. Dan za dnem pa opazujemo, da kmetski mladenič, kadar se oženi ali kadar postane samostojen gospodar, navadno zapusti telovadni odsek. On pravi, da se natelovadi dovolj z delom in da mu ni treba več posebne telesne telovadbe. Tak človek tudi popolnoma zapusti društvo, ako ni navezan nanj z drugimi vezmi.

Kakšne pa naj bodo te vezi? Te vezi so izobraževanje tudi v drugem smislu. Za naš kmetski naraščaj predvsem v tem, da nudi več znanja za samostojno gospodarstvo, oziroma gospodinjstvo in sploh več znanja za javno življenje. V tem oziru se nam odkriva še velikansko polje, na katerem se naj udeležujejo naša izobraževalna društva. Predvsem naj nudijo ta društva več strokovne izobrazbe. Podlaga temu je v prvi vrsti dobra knjižnica. Ki naj obsega vsaj vse naše slovenske strokovne knjige pisane v tem smislu. Teh knjig je itak malo. Večino jih je izdala Mohorjeva družba. Te knjige so res že nekoliko zastarele, ali so vendar še dobre, posebno ker novejših nimamo. Kdor pa natančno te knjige prouči, se mu bo razrešila marsikatera uganka in se bo gotovo mnogo koristnega naučil. Za naša kmetska dekleta naj bo vedno na razpolago v knjižnici: Slov. kuharica, Nasveti za hišo in dom itd.

Poleg tega pa mora imeti društvo vedno na razpolago naše strokovne liste. Tudi teh nimamo Bog ve koliko, prinašajo pa zelo zanimive stvari, ki se v domačem življenju vedno potrebujejo. Vsako društvo mora naročiti »Kmetovalca«, Slov. Sadjarja in »Čebelarja«. Ni pa zadosti, da je društvo na te liste samo naročeno, potrebno je, da se ti listi tudi čitajo in preštudirajo, kar se bi doseglo najlažje na ta način, da bi se vršil enkrat na mesec sešatek, kjer bi se o stvari poslednjih števil razpravljalo.

Poleg tega bi se morali v naših izobraževalnih društvi razlagati tudi razni zakoni, ki so zlasti važni za kmetijski stan, razlaga dohodninskega zakona, razlaga lovskega zakona, zakona za prirastek vrednosti, mora se razlagati občinski red in še mnogo drugih vprašanj.

Seveda niso vse te stvari tako lahko izpeljive. Dosedaj je društvo le tam dobro delovalo, kjer je imelo za duševnega vodjo kakega inteligentnejšega človeka, navadno duhovnika ali učitelja, učiteljico ali koga drugega. Ti ljudje so pa navadno z delom zelo obloženi in nimajo časa, da bi se mnogo ukvarjali z društvom. Oni jasno

vidijo potrebe in naloge društva, a pomagati mnogo ne morejo. V tem oziru se mora uveljaviti delitev dela, in sicer tako, da bi prevzela Kmetska zveza v roke vsa vprašanja, ki se tičejo strokovne izobrazbe kmetskega stanu. Pri seji Kmetske zveze naj se razpravlja torej tudi to vprašanje. Kmetska zveza se mora zanimati za izobraževalna društva, premotri naj delovanje domačega izobraževalnega društva in naj sama skrbi zato, da bo odgovarjalo predvsem potrebam kmetskega stanu.

Naše strankino časopisje.

Strankino časopisje narašča. V zadnj številki »Domoljuba« smo prinesli pregled našega časopisja v Sloveniji. Pomotoma je izostal »Jugoslovanski Obrtnik«. Naša stranka pa ne obstoja samo v Sloveniji in V. L. S. se je razširila že v močno Jugoslovansko Ljudsko Stranko, ki ima tudi tudi po drugih delih države svoje časopisje; prinašamo pregled ostalega časopisja naše stranke. Dnevnik: »Narodna politika«, Zagreb; »Hrvatska Obrana«, Osijek; »Jugoslavija«, Sarajevo; »Jadrans«, Split. Tedniki: »Seljaške novine«, Zagreb (naš »Domoljub«); »Narodna Sloboda«, Mostar (Hercegovina); »Narodna Svijest«, Dubrovnik (Dalmacija); »Težačke Novine«, Split (Dalmacija); »Radnička borba«, Zagreb. Jugoslovanska ljudska stranka ima danes 6 dnevnikov in 12 tednikov. — Somišljeniki! Časopisje je velesila, zato širite ga.

Katoličanstvo v Franciji.

Francija je država, ki je v svetovni vojni od vseh zaveznških držav največ trpela. Njeni vojaki so se borili »koraj na vseh frontah, pri Solunu, v Italiji, proti Nemčiji, proti boljševikom itd. Rane, ki jih je dobila v svetovni vojni, so zelo velike in Francija se danes tega dobro zaveda, da je izgubila cvet svojega ljudstva, da so najlepše pokrajine opustošene, da pride na milijon ljudi ena milijarda papirnatega denarja itd. Svojega položaja se Francija zaveda in zato je začela resno delati na obnovi vsega življenja.

Francoski duhovnik je delil med vojsko popolnoma usodo svojega naroda. Boril se je kot prostak na raznih frontah, prenašal vse težave in s svojim zgledom je zelo dobro uplaval na široke mase ljudstva, posebno pa na vojnike. Od l. 1904. so bile vse vezi med oficijelno Francijo in oficijelno katoliško cerkvijo pretrgane. L. 1906. se je izvršila nasilna ločitev Cerkev od države, vzelo se je Cerkvii njeno premoženje, svobodomiselnici so hoteli s tem uničiti Cerkev in vero. Tedaj se je pa ljudstvo zavedlo in nastopilo je ravno nasprotno, kar so svobodomiselnici hoteli doseči. Cerkev so se polnile, verske organizacije so rastle in katoličanstvo je zadobilo globokih korenin posebno med nižjim ljudstvom in inteligenco. Danes se francoski inteligent ne sramuje priznati za katoličana. Že leta 1906. je narod občudoval, kako lahko so zapuščali razni visoki uradniki državno

službo, ker niso hoteli služiti svobodni-
selni vladi.

Do 1. 1906. je manjkala Francozom-
katolikom organizacija. Ko so se pa videli
v nevolji, so se začele porajati razne orga-
nizacije in danes štejejo razna katoliška
mladinska, kulturna in strokovna društva
na tisoče članov. Upajmo, da nas zastop-
niki teh organizacij posetijo, ko se bo vršil
Orlovski tabor v Mariboru.

V političnem oziru niso katoličani dol-
go vedeli, ali naj bodo za republiko ali mo-
narhijo. Pri začetku so bili za monarhijo,
potem so se pa ločili in danes je večina
francoskih katoličanov v republikanskem
taboru. V parlamentu do poslednjih voli-
tev katoličani niso bili skoraj nič zastopa-
ni, danes je pa njihovo zastopstvo veliko
in danes imajo tudi vedno večji vpliv na
vlado samo, ki pa še vedno plava v svobo-
domiselnem morju. Vendar se je javno mne-
nje nasproti Cerkvi v toliko spremenilo, da
išče danes Francija stike z Vatikanom, ki
se v kratkem obnove. Prvi zastopnik Fran-
cije pri Vatikanu bo baje Cambon, zastop-
nik Vatikana pri vladi v Parizu pa nuncij
Ceretti.

Krava v šoli.

(Anton Pevc.)

(Dalje.)

2. razred.

Prvi razred ljudske šole traja 9 do 10
mesecev, nakar nastopijo okroglo 3 mesečne
počitnice, v katerih se otrok nanori in
naskače za tiste ure, ki jih je v šoli zamu-
dil. Noreti in skakati je pravica mladosti
in te pravice se ji nikdar ne sme krati, kajti
dal jo je Bog, dala narava. Živino-
rejec, ki ima svoja teleta največ priveza-
na v hlevu, greši zoper ta zakon narave
in bi se moral kaznovati. Kdor krši drž.
zakon, se navadno kaznuje; še bolj bi se
moral kaznovati, kdor krši naravne za-
kone. Tele je mladost, ki mora noreti in
skakati, in če nimaš drugega prostora za
zanje, jih pa spuščaj na gnojišče ali na
cesto, samo da se vsak dan dovolj nano-
rijo.

Čim so teleta stara okroglo 9 mesecev,
jih ločimo po spolu. Biko krmimo krepko
še nadalje, čeprav jim odpade umetno
mleko, kajti s poldrugim letom morajo
biti dogotovljeni učenjaki in dobri plemen-
njaki. Pri teličkih pa nastopijo sedaj ne-
kake počitnice dotlej, da jih pripustimo k
biku. Kako dolgo trajajo te počitnice, za-
visi od preudarka živinorejca in njegovih
gospodarskih razmer. Za mlečnost je bolj-
še, če trajajo manj časa, za postavnost
(velikost) živali je umestnejše, če trajajo
dalj časa.

Ob počitnicah se morajo teličke veli-
ko gibati na pašniku ali drugod, same-
zase, da se ne pričnejo prekmalu pojati.
Istočasno jih krmimo razmeroma pičlo in
s slabšo krmo, da se priučijo na slabe čase
življenja, ko bodo morale znati tvoriti
mleko tudi iz slame. Njih prebavila so se
že naučila presnavljati veliko, so dovolj
utrujena in bodo zato brez preutrujanja
prebavljala tudi slamo, — ki pa kljub te-

mu ne sme tvoriti poglavitno krmo, mar-
več le polnilno pri krmljenju primerne
množine repe ali zelenja, ter manjše mno-
žine krepilne klaje. Vendar je tukaj težko
tako svetovati, da bi bilo za vse prav,
kajti krajevne razmere v naši domovini
so skrajno različne. Pravilo bodi: krmiti
pičlo in ne s pretežko prebavljivo krmo.

Kratke počitnice ali zgodnja pripu-
stitev telice v starosti okroglo 15 mesecev,
da krave, ki imajo večje nagnjenje do
mlečnosti in reja je razmeroma cenejša.
Koncem drugega leta prične tedaj kot
mlada krava že služiti svoj kruh, oziroma
plačevati použito krmo z mlekom. Torej
je iz gospodarskega stališča zgodnja pripu-
stitev najbolj umestna in v splošnem
najbolj razširjena. S pomočjo dokupljene
krepilne krme je mogoče povsod gnati ži-
vino v smeri zgodnje dozorelosti in doseči
postavno, veliko, krepko ustvarjeno go-
ved; že koncem 2. starostnega leta popol-
noma doraslo. Toda kjer ni narava blago-
darno naklonila kmetu rodovitno zemljo
in tečne pašnike, mora razum nadome-
stiti tak primanjkljaj narave; to je, oziro-
ma bodi primer tudi v Sloveniji.

Drugi razred kravje šole mora naučiti
mlado, zgodaj ubrejeno telico rasti; mora
napraviti iz nje postavno kravo, ki bo
imela dovolj velik život za nalaganje
mesa v primeru pitanja. Telica mora v
drugem letu rasti in obenem rediti svoj
zarodek; zato mora zopet žreti in žreti,
žreti za dva. Krma mora biti redilna, krep-
ka, lahko prebavljiva, kajti iz slame ne
more črpati dovolj hrane za svojo rast in
za razvoj zarodka. Postavno goved pa si
želi danes vsak napreden živinorejec. Biko
ne napravi postavne govede, ampak na-
pravlja jo postavno le krepko in razumno
krmljenje. Postaven bik podeli zarodu
nagnjenje do zgodnje dozorelosti, ustvari
pa jo edinole tečna krma.

V pretres pride vprašanje, če se iz-
plača kupovati krepilno krmo, da dosežem postavnost in zgodnjo do-
zorelost mlade telice? Se izplača, prav dobro
izplača. Mlada telica izplača krmo prav
dobro vsled svoje mladosti, oziroma na-
ravne zakona, da hitro izpremeni vsako
bilko krme v meso in kosti in jo izplača
prav dobro tudi vsled zakona materinstva.
Če dobiva premalo tečne krme, jo izrabí
najprvo v prospeh zarodka in šele ostanek
porabi sama zase; v naravi je ljubezen do
zaroda silnejša kakor ljubezen do lastnega
života. Ker pa je tudi skrb za lastni život
zapopadena v zakonu življenja, je razum-
ljivo, da bo žival izkoristila vsako trohico
redilnih snovi, ki jo v času svojega ži-
votnega razvoja dobi vase skoz krmo. Mlada
breja telica izkazuje zato vsaki dan pri-
merno visok privrastlek na teži, deloma
vsled zvišanja teže zarodka, deloma vsled
zvišanja teže lastnega života. To z name-
na, da krmo izborna izkoristi in pretvarja
v drago meso. Torej se dobro izplača ku-
povati v tej dobi krepilno krmo — magari
na upanje, — ker čez 9 mesecev dobim
denar povrnen v obliki mesa mladega te-
leta in v obliki mleka, ki ga bo mlada
krava molzla. Gospodarska izguba je iz-
ključena. Na pokladanje zadostne množ-
ne apna v dobi nosečnosti ni pozabiti.

Drugi razred kravje šole je bistveno
podoben prvemu, kakor je to razvidno iz
gornjih izvajanj. Mlada telica mora žreti
za dva in se razmeroma mnogo gibati, če-
prav manj kakor v prvem letu. Na ta na-
čin se nauči zrasti v postavno, veliko ži-
val, ponos razumnega živinorejca. Brez
tečne krme nobena žival ne bo rastla; ta-
kih čudežev ne zna delati niti simentalski
bik. Če ne pridela dovolj krepilne krme
doma, jo kupim; izguba mi ne preti nobe-
na, ker žival v tej dobi izkorišča še krmo
z največjim pridom. To je za živinorejca
najvažnejše; kjer ne preti izguba, marveč
le dobiček, more edino zanikrnost ali ne-
znanje opravičevati gospodarja, če ima v
hlevu same »buše«, namesto postavne kra-
ve. Naša Bohinjska živina bi lahko bila
ideal moderne slovenske živinoreje, če bi
se Bohinjci odločili kupiti vsako leto par
vagonov krepilne krme; postala bi gospo-
darsko še enkrat več vredna, kakor je
sedaj.

Iz Kmetiskih Zvez.

HINJE.

Dne 21. marca smo tudi pri nas usta-
novili Kmetisko zvezo. Najbolj je poagiti-
ral zanjo mesar Pucelj iz Velikih Lašč, ki
je prišel sem ustanavljat podružnico sa-
mostojnih liberalcev. Dosegel je ravno na-
sprotno, ker so se že do ustanovitve Kmet-
ske zveze vanjo vpisali z malimi izjemami
vsi možje in fantje. Politični položaj je
pojasnil dr. Stanovnik, krepke poudarke
sta pa podala Zužek iz Dobropolj in Pogo-
relc iz Strug.

NEVLJE.

Tudi pri nas se dovolj pridno gibljemo.
Kmetiska zveza je imela v nedeljo 21. mar-
ca svoj shod, na katerem so bili prisotni
tudi pristaši drugih strank. Shod se je
vendar v lepem redu izvršil. Sprejete so
bile razne resolucije, ki so se odposlale na
pristožno mesto.

PREVALJE (KOROŠKO).

V nedeljo 7. marca se je vršil v Preva-
ljah ob obilni udeležbi shod, kjer se je
ustanovila Kmetiska zveza. Zborovalci so
z vidnim zanimanjem sledili govoru gosp.
Kranjca iz Maribora, ki je razlagal načela
VLS in orisal njeno delovanje in uspeha
za kmeta. Edino VLS, ki je zgrajena na
verski podlagi, skrbi za vse sloje; za de-
lavce, obrtnike in kmete, kateri so zdru-
ženi v lastni organizaciji, v Kmetiski zvezi.
Kar se je do sedaj storilo za kmeta, naj
si bo v postavodaji, glede davčnih olajšav
itd., do vsega je največ pripomogla VLS,
katera edino zastopa kmetove težnje, med
tem ko liberalizem s svojim programom
teži po tem, da bi kmeta uničil, usuznjil
in mu vzel versko prepričanje. Samo VLS
kot edino prava zastopnica kmeta si pri-
zadeva priboriti mu veljavo, da ima kmet,
in ne liberalci, bogataš ali trgovec odloču-
jočo besedo pri zakonodaji, državni upravi,
da morejo v državnem zboru sklepati
kmetškemu stanu pravične postavbe. Libe-
ralci in socialisti so odrekli kmetiskim že-
nam in dekletom, ki so med vojsko doma
delale in oskrbovale posestva, volilno pra-
31

vico in jo prisodili le mestnim, kar je krivično. Tudi te naj volijo: ali vse, ali pa nobena!

Liberalci si prizadevajo, da bi pridobili kmeta na svojo stran. Zato hočejo ustanoviti »Samostojno kmetско stranko« in z geslom »Kmet kmeta«, hočejo pridobiti kmetско ljudstvo. Vendar to je le vaba, kateri niti sami ne verjamejo. Saj vidimo med »Samostojnimi« le krčmarje, trgovce, oderuhe in stare liberalce. Na Štajerskem so se jim pridružili tudi nemčurji in Štajercijanci, samo pravi kmetov ni zraven. Zato do njih ne moremo imeti zaupanja.

Le ako bodo kmetje trdno združeni v Kmetiskih zvezah, smemo pričakovati, da bodo zastopniki, katere bomo mi izvolili, v državnem zboru v Belgradu izvojevali za naš procvit ugodne postave. Zato kmetje, prislopite le h Kmetiskim zvezam! Samo do zastopnikov, katerim je še sveto versko prepričanje, morete upati, da bodo vestno zastopali vaše koristi! Slednjič sta se poslali še dve resoluciji, naj vlada zamenja eno krono za en dinar ter da naj se izplača oškodovancem po Nemcih povzročena škoda po sedanjih cenah.

Iz tajništva JKZ.

Shod zaupnikov Vseslovenske Ljudske Stranke. Dne 7. aprila bo v Ljubljani v veliki dvorani Uniona shod zaupnikov VLS. Organizacije so že po ogromni večini izvolile v smislu novega poslovnika svoje zaupnike. Kjer tega še niso storile, prosimo, da nemudoma izvolijo zaupnike in jih naznanijo tajništvu stranke. Shod bo izredne važnosti. V današnjem uvodnem članku opozarjamo na nekatere naloge, s katerimi se bo shod zaupnikov moral baviti. Vse organizacije pozivamo že sedaj, da drže disciplino in se shoda po svojih odposlancih gotovo udeležijo.

Vabila na shod zaupnikov. Še ta teden začnemo razpošiljati vabila na shod zaupnikov. Če bi ga kak zaupnik ne dobil, naj to javi tajništvu stranke.

Sestanek delegatov posameznih organizacij. Dne 6. aprila, dan pred shodom zaupnikov, bo shod delegatov, katerega se udeležijo organizacije vsaj po enem zastopniku. Organizacije pozivljamo, da javijo delegate. Po možnosti bomo poskrbeli za prenočišča, ki se sedaj v Ljubljani silno težko dobe.

Občni zbor Jugoslovanske Kmetске Zveze. Na dan shoda zaupnikov, 7. aprila, popoldne ob 4. uri bo v Unionovi dvorani občni zbor Jugoslovanske Kmetске Zveze. V smislu poslovnika se ga morajo udeležiti vse okrajne KZ po svojih odposlancih. Na dnevnem redu bo več za kmetски stan zelo važnih stvari. Zato je dolžnost vseh KZ, da bodo na občnem zboru zastopane. Občnega zbora se udeležita tudi poljedelski minister Roškar in poverjenik za kmetijstvo g. Jan. Vabljeni so na obč. zbor tudi zastopniki KZ, ki se bodo udeležili shoda zaupnikov.

Poziv KZ. KZ pozivljamo, da javijo vsaj par dni prej tajništvu JKZ predloge, o katerih žele, da jih obravnavamo na občnem zboru.

Razgled po svetu.

Jugoslavijska.

J Narodno predstavništvo. V narodnem predstavništvu je bila pretekli teden na dnevnem redu razprava o vladni izjavi. Ministrski predsednik Protić je izjavil, da hoče delati s parlamentom, predložiti volilni zakon, da se čimprej vrše volitve, in dobiti odobrenje za začasni proračun. Liberalci pa, ki so šest mesecev vladali brez parlamenta in ljudske kontrole, so začeli z obstrukcijo. Govore dolge, brezplodne govore k poslovniku. Ne diši jim volilni zakon in tudi volitve ne. Mislili so, da sedanja vlada v parlamentu ne dobi večine in bo morala vsled tega odstopiti. Ko jih je pa ta up varal, so segli po nasilnem razbijanju parlamenta in parlamentarnega dela. VLS je v dunajskem parlamentu in tudi po posameznih deželnih zborih vihtelo rezko orožje obstrukcije. Toda takrat je bila obstrukcija edino orožje zatirane manjšine, ki se je borila za pravice ljudstva. V samoobrambi je zgrabila za to zadnje orožje. Danes je položaj drugačen. Demokratje se bore proti osnovnim načelom ustavne države in proti parlamentu; ovirajo vsako resno delo za državo. Za kaj se bore? Ne morda za načelo demokracije, ki so ga sami gazili celih sedem mesecev; ne zato, da bi popravili, kar so pri valutni rešitvi sami zagrešili; ne zato, da bi izpeljali volitve, za katere tekom svoje dolge vlade niso pripravili ničesar, razen papirnatega načrta, ki so ga hoteli vsiliti ljudstvu. Samo eno jim leži na srcu: Pomnožiti bi hoteli z vsemi mogočimi sredstvi, z moko, petrolejem, oblačilnico, obuvnico, z žlahto in bankami, z izvoznici in korupcijo svojo volilno armado. Danes tega ne morejo več. Zato so besni. Zato se borijo proti narodnemu predstavništvu in obstruirajo. Naša stranka je stala vedno na tem stališču, da se morajo v tem resnem času združiti vse sile, da zgradimo močno državo. Liberalci so to našo zahtevo odklonili in pograbilili sami vso državno moč. Sedaj pa, ko je celemu svetu njihova onemoglost in brezpomembnost znana, pa silijo v koncentracijsko vlado, to je v vlado, sestavljeno iz vseh strank. Da se uvedejo pogajanja, so za ta teden prekinili seje narodnega predstavništva. Liberalcem je samo za moč, ne pa za odkritosrečno sodelovanje.

J Liberalci nadaljujejo svoje razliralno delo. Liberalci so šest mesecev razsipavali ljudski denar, z nogami so teptali ljudske pravice in po svoji samovoljnosti izdajali najdalekosežnejše naredbe. Naše ljudstvo spomnimo, kako so reševali in rešili naše denarno vprašanje. Še dolgo bo čutilo »državotvorno« dejanje liberalne stranke na svojih žepih in pri vsem svojem gospodarstvu. To čisto gospodarsko vprašanje je JDS rešila kot svojo politično zadevo. Vplivu in pritisku Jugoslovanskega kluba se je posrečilo doseči, da pride ta važna zadeva iz skritih ministrskih posvetovanj na svetli dan — pred oči vsega naroda, v parlament. Demokratje obstruirajo: no-

žejo, da bi ljudstvo videlo na lastne oči, kdo drži svojo besedo in komu je valutno vprašanje le bojna krilatica. Parlament naj sklepa tudi o volilnem zakonu. Volitve so potrebne, ne le za našo stranko, ampak za vso državo. Demokrati razbijajo parlament in zavlačujejo volitve. Da imajo za to vzroka dovolj, nam kažejo volitve na Hrvatskem. Naj omenimo med vrsto važnih odločb, ki bi jih parlament takoj moral izvršiti, samo še eno, ki je za naš kmetско in delavsko ljudstvo velikega pomena. V Avstriji je znašal davka proti najmanjši znesek 1600 K letnih dohodkov. Vemo, kaj pomeni danes ta vsota, vemo da ni mogoče s to vsoto živeti enemu samemu človeku, kaj šele družini, niti četrt leta. In vendar tvori ta vsota še vedno temelj pri odmeri dohodnine. Jugoslovanski klub je hotel doseči, da se zviša eksistenčni minimum na 10.000 K. Ne gre, vse je zastoj. Finančni odsek, ki bi prvi moral odločati v tej zadevi, ne deluje. V njem sedi večina demokratov in ker ti obsurirajo, ni mogoče skleniti v tej stvari ničesar. Radi zlobne obstrukcije demokratov morajo tisoči malih kmetov in delavcev državi plačevati davek, četudi vise sami med življenjem in smrtjo. Liberalci nadaljujejo svoje za državo kvarno delovanje.

J Nov moč. Dr. Smodlaka, dalmatinski poslanec in naš zastopnik na mirovni konferenci v Parizu, je združil v parlamentu črnogorske in še nekatere druge poslance v poseben klub, kateremu načeluje on sam. Dr. Smodlaka izjavlja, da hoče delaven parlament. Zato se udeležuje sej, glasuje pa proti vladi. Brez dvoma ga skrbi težki položaj države in ji hoče odkrito pomagati. Zraven ima pa seveda tudi še pol srca za liberalne demokrate. On sam je zagrižen pristaš demokratov. Vidi, da se liberalcem v celi državi majejo tla pod nogami. Hoče jim tudi s svojo namero pomagati do vlade, da vsaj na ta način še rešijo, kar se rešiti da. Stopil je pred sedanjo vlado in zahteval, da se sestavi nova vlada, v kateri naj bodo zastopane vse stranke, posebno seveda tudi demokrati. Za liberalce je sedaj, kakor se zdi, dr. Smodlaka rešilni moč, katerega se oklepajo kakor potapljalci se za sleherno bilko. Poprej so liberalci odklanjali tako vlado, sedaj bi bili z njo iz celega srca zadovoljni. Postajajo vedno mehkejši, seve da ne iz skrbi za državo, ampak v skrbi zase. Prihodnji dnevi bodo pokazali, ali bo dr. Smodlaka uspel.

J Volitve na Hrvatskem. Bivša vlada socialnih in kapitalističnih demokratov je hotela strahovati celo državo. Uvajali so absolutizem, zapirali nedolžne ljudi, gospodarili z izvoznici, bogateli na stroške drugih. Pri vsem tem gospodarstvu pa so se s ponosom trkali na prsi, da so edina država ohranjujoča stranka. Volitve na Hrvatskem pa so pokazale, kaj te bivše vladne stranke pomenijo. Demokrati in socialni demokrati so povsod strašno tepeni. Povsod zmagujejo ali Ljudska stranka ali komunisti ali hrvatska zajednica. Naravnost uničujoč poraz pa so demokrati doživeli s socialnimi demokrati vred v nedeljo v Zagrebu. Stranka, ki je vladala celo državo in hoče še vedno strahovati parla-

ment, je vsega skupaj dobila v Zagrebu 6 mandatov (demokrati 5, soc. demokrati 1, enega). To se je zgodilo v Zagrebu, glavnem mestu Hrvatske, o katerem so trdili, da je ves v rokah demokratov. Stevilke volilnih izidov na Hrvatskem so za demokrate in soc. demokrate mrljski duh. Ti dve stranki sta med ljudstvom mrtvi. Nobeno nasilje jih ne oživi več.

Lep zastopnik zasedenega ozemlja. Lep zastopnik Primorcev v našem parlamentu je poslanec dr. Puc. Misli, da je njegova naloga, da napada, opraviča in obrekuje v državnem zboru zastopnico pretežne večine slovenskega ljudstva, VLS. Najprvo se je obregnil ob našega poljedeljskega ministra kmeta Roškarja na način, ki ga mora vsak pošten človek obsojati. Nato je začel opravljati in obrekovati celo stranko. Namen je imel, da bi ji vzel ugled pri Srbih. Najgrše je pa to, da se je delal pri tem zlobnem delu še lepega, kakor da stvarno govori. Nekoč so se naši liberalci zvezali z najhujšimi Nemci, da bi očrnili naše ljudi, sedaj opravljajo to delo v Belgradu.

Papežev zastopnik v Belgradu. Iz Rima javljajo, da je pretekli četrtek odpotoval iz Rima v Belgrad papežev odposlanec Cherubini, ki bo ostal v Belgradu kot vatiškanski diplomatski zastopnik pri naši vladi.

AVSTRIJSKA REPUBLIKA.

Pokret v Nemčiji ima velik vpliv tudi na avstrijsko republiko. Komunisti zahtevajo oborožitev delavskih slojev, da se tako onemogoči vsak tak poizkus, kot se je izvršil v Nemčiji. Mogoče, da doživimo kakšno razočaranje tudi v avstrijski republiki.

Notranje razmere so precej žalostne. Prehranjevalne razmere so zelo slabe. Opaža se dejstvo, da se v mestih zelo širi jetika in druge bolezni. Tu ci pokupujejo razne javne naprave, kar jim ni težko, ker je njihov denar nasproti avstrijskemu mnogo več vreden. Posebno izkoriščajo to Angleži in Amerikanci, pa tudi Italijani.

Sedaj razpravljajo na Dunaju o bodoči ustavi avstrijske republike. Nekateri hočejo centralizem, drugi pa zvezno državo, v kateri bi bila vsaka posamezna prejšnja kronovina samostojna država in se bi te države potem združile v večjo enoto. Država v celoti bi pa bila vseeno zelo majhna. V avstrijski republiki pa vedno bolj prevladuje mnenje, da sami ne morejo obstojati in zato so mislili, da bi se upostavila prejšnja Avstro-Ogrska v drugi obliki in sicer v obliki podonavske federacije, v katero bi se združile Mažarska, Avstrija, Jugoslavija, Češka in Rumunija. Ta načrt je pa ostal le v oblakih. Danes se v Avstriji bavijo najbolj z vprašanjem, kako bi se mogli kmalu združiti z Nemčijo v enotno državo.

REVOLUCIJA V NEMČIJI.

Kot smo že javili v zadnji številki »Domoljuba«, je izbruhnila v Berlinu revolucija. Kaj so hoteli revolucionarji doseči, se do sedaj ni dognalo, a sumi se, da so hoteli pomagati zopet Hohenzolerncem do vlade in vreči dosedanje vlado. Potek revolucije je bil nekoliko drugačen, kot so si ga re-

volucionarji predstavljali. Danes je ta revolucionarski pokret več ali manj že vdušen in prejšnja vlada se je zopet vrnila v Berlin. Začela se je pa druga revolucija. Med delavstvom in socialističnimi organizacijami ste dve struji in sicer desničarji in levičarji. Desničarji so zmernejši socialisti, levičarji pa komunisti, katerih namen je s silo preobrniti vse, kar jim ni po volji. Sedanja revolucija je levičarje očela in v mnogih mestih so se polastili vlade. Med vladnimi in delavskimi četami je prišlo do krvavih spopadov, ki so zahtevali mnogo žrtv. Do sedaj se je posrečilo vladnim četam vpostaviti na mnogih mestih mir, povsod pa ne. Ta revolucija, ki je imela, kot se sumi, namen vpostaviti monarhijo, je dosegla ravno nasprotno in sicer ojačenje skrajnih socialistov.

Tedenske novice.

Politične.

p Nova slovenska vlada je imela dne 22. marca svojo prvo sejo. Dolgo smo morali čakati, da so prišli ukazi vsaj za štiri poverjenike. Dva jih še dosedaj nista dobila. Novo vlado čakajo velike naloge. Mnogo bo morala popraviti, kar je dr. Žerjav s svojo vrtoglavo politiko zagrešil. Mnogo bo morala pa tudi znova ustvariti, da uredi razdrapano razmere. Mi zaupamo poverjenikom, da bo vkljub nasprotovanju in oviranju res obilo dobrega storjeno za naše ljudstvo.

p Hudo lelec se pere. Čudno je to, da preide nekaterim ljudem obrekovanje in laž kar v meso in kri. Postane jim druga narava. Najočitejša dejstva postavljajo na glavo in hočejo ljudi prepričati, da je belo črno. To delo opravljajo naši domači »priateljci« žene odnekaj, odkar im je pa v Belgradu izpodletelo, so pa kar iz sebe. Dejstvo je, da so liberalci pri kolekovanju našemu ljudstvu odtegnili 20% s pretvezo, češ da bo s tem cena našega denarja zrastle. Prepričati so hoteli tudi ves svet, da bodo ta denar uničili in ga s tem spravili iz prometa. Dr. Žerjav je celo v uradnem listu grozil, da da vsakogar zapreti, kdor tega ne verjame. Dejstvo je pa, da je vlada ljudstvu 20% odtegnila v namenu, da jih zopet vrže med ljudstvo. Z drugimi besedami: liberalna vlada je na goljufiv način najela posojilo, obenem pa metala ljudstvu pesek v oči. In sedaj glejte brezmejno hinavstvo liberalcev in njihovega časopisja: Radi teh dejstev, ki so jih sami zakrivali, se sedaj krečajo na sedanjo vlado in ji podtikavajo, kar so sami zagrešili. — Dejstvo je tudi, da so oni reševali denarno vprašanje in ustvarili stanje, ki se ne da popolnoma več popraviti. Naši zastopniki se trudijo, da pride to vprašanje pred parlament in se tam popravi, kar se sploh še popraviti da. Liberalci pa, ki so vsega krivi, sedaj navrh tega še parlament razbijajo. Dejstvo je tudi, da je liberalni finančni minister Veljković povzročil skakanje naše valute s tem, da je prodajal in končno prodal na borzi vse tuje denarne vrednosti. Sedaj teh ni več, in posledica je, da naša vrednost, vrednost krone, katere razmerje do dinarja so liberalci dolo-

čili, pada. Zakrivili so to, sedaj imajo pa še to nesramnost, da hočejo svoje grehe okladati na druge. Liberalna nesramnost je vedno enaka. Človek bi mislil, da se bodo ljudje, ki so pripeljali državo na rob propada, poskrili izpod svetlega solnca, pa imajo še drznost, da naprej lažejo.

p Liberalci in izvoznice. Neznosno umazanijo so uganjali liberalci z izvoznikami. Nešteto liberalnih verižnikov je obogatelo z izvoznikami, celo kolesa liberalne tiskarne so namazana z izvoženo mastjo. Sedanja vlada je pa ustavila izvoz žita in mesa. Dala je pa izvoz za nekatere stvari, ki jih imamo v izobilju. Pridržala si je pa strogo kontrolo, da ne bo zopet umazanij, goljufij in veriženja. Liberalna »Domovina«, najpodlejši list pod božjim solncem, pa že pozablja na vso grdobijo in korupcijo, ki jo je uganjala prejšnja vlada z izvoznikami, in skuša pokriti s plaščem pozabljivosti grdobije svojih protašev. Ne pojdel!

Volitve. Sedanja vlada si je postavila za cilj, da čimprej izvede volitve. Volilni zakon je že predložila parlamentu. Liberalci ga obstruirajo, s tem zavlačujejo volitve, liberalna »Domovina« pa vpije, da klerikalci nočejo volitev. Ali vidite lažnike? Liberalni ministri so sedeli poldrugo leto na volilnem zakonu, napravili niso nič, dasi so imeli časa dovolj. Sedaj pa prihaja »Domovina« in laže, da sedanja vlada ne mara volitev. Tat obrača pozornost drugam.

p Ženska volilna pravica. Kmetске žene so hoteli ogoljufati za volilno pravico in so jih poniževalno zapostavljali za mestne gosposke ženske. Sedaj pa vpijejo, da hoče VLS. ženam vzeti volilno pravico. Liberalci, bodite pomirjeni! Ženska volilna pravica pride kljub vam in proti vam. Tudi samostojneži so proti ženski volilni pravici. V zadnji številki svojega glasila navajajo kot razlog, češ, da bi podprle nazadnjaške ideje. Stara pesem: kdor z njimi nazadnjaško ne čuti, je nazadnjak. Naše ženstvo se bo na dan volitve spomnilo teh besedi.

p Lepa Samostojna kmetijska stranka. Iz več krajev po deželi smo dobili poročila, da isti trgovci, ki so prej agitirali z moko za Kmetijski list in Samostojno kmetijsko stranko, da isti sedaj agitirajo za list »Domovina«. »Domovina« je uradno glasilo mladoliberalcev, predvsem pa dr. Žerjava samega.

p Sorodne duše. Tudi samostojne vleče srce še vedno nazaj k stari liberalno-socialistični vladi. Dokler je bila ta lepa družba na vladi, niso našli besede graje proti vsem umazanostim, ki jih je ta vlada zakrivila. Doma so celo zvesto podpirali dr. Žerjavov absolutizem in vse njegovo nasilje. Sedaj je druga vlada na krmilu, ki se začela odkrivati in popravljati grehe prejšnje vlade. Samostojni pa že hite pomagat liberalcem in zabavljajo čez sedanjo vlado. Seveda sorodne duše spadajo skupaj.

p Koliko kron je v naši državi. Ob žigosanju kron je bilo v naši državi 5.322.593.215 K. Ob zadnjem kolkovanju so je pa pokazalo mnogo manj in sicer 4.610.436.419 K. Ta vsota se razdeli po posameznih pokrajinah tako-le: Hrvatska in

Slavonija 1.679.000.000 K ali 36 %; Banat, Bačka, Baranija 1.255.000.000 K ali 27 %; Slovenija 717.000.000 K ali 16 %; Bosna in Hercegovina 446.000.000 K ali 10 %; Srbija in Crna gora 315.000.000 K ali 7 %; Dalmacija 195.000.000 K ali 4 %. Kakor vidimo, se je zmanjšala skupna vsota kron za okoli 700 milijonov. Ta pojav razlagamo tako, da niso hoteli v Vojvodini vsled odtrganja 20 % dati denarja kolkovati. Del kron je ostal tudi v ozemlju, ki ga je okupirala Rumunija, potem ko je bilo že žigosanje končano, in sicer v Banatu. Del denarja je šel tudi na Reko in drugani, kot plačilo za kupljeno blago. V Srbiji se je žigosalo 421 milijonov, kolkovalo pa samo 301 milijon.

p Razdelitev nemških kolonij. Angleški ministrski predsednik Lloyd George se je izjavil, da se nemške kolonije tako-le razdele: Kolonije v zapadni Afriki pripadajo Angleški in Belgiji, kolonije na jugovzhodu pa pripadajo južnoafriškimi državam (ki so tudi Angleške). Nemške kolonije v Tihem morju, južno od ekvatorja, izvezemši otoka Samoa dobi Avstralija (ki je Angleška) dočim pripade Samoa Novi Zelandiji (ki je tudi Angleška) otoki severno od ekvatorja pa pripadajo Japonski.

Domače novice.

d Postne konference bodo letos v kapiteljski cerkvi v Novem mestu od cvetne nedelje do velikega petka vsak večer ob 8. uri pod vodstvom g. p. Ramšaka D. I. K. obilni udeležbi so posebno vabljeni izobraženci.

d Jugoslovanska Matica. V nedeljo dne 21. marca se je v Ljubljani ustanovila Jugoslovanska Matica, ki ima namen pospeševati gospodarske in kulturne interese Jugoslovancev v tujini, predvsem naših bratov, ki so še pod tujim jarmom. Organizacija je mišljena za celo državo in je nekaka slovenska straža, samo v širšem delokrogu. Organizacija je nestrankarska. Ob ustanovitvi se je vršilo veliko zborovanje pred hotelom „Slon“, po zborovanju je bil obhod po mestu.

d Darovi iz Amerike. Darovi, ki so jih poslali naši izseljenci v Ameriki svojcem, so vsi v Ljubljani. Zadnji ponedeljek se je začelo razdeljevanje teh darov, ki se bo nadaljevalo nepretrgoma, dokler ne dobi vsak naslovljenec svojega zaboja. Najprej se razdele oni zaboji, ki odpadejo na Ljubljano in okolico. Opozarjamo ljudi, da ne hodijo zastoj v Ljubljano, ker vsak naslovljenec bo pravočasno obveščen, kje in kdaj dobi svoj zabojo. Naslovljeni, ki stanujejo daleč od Ljubljane, bodo dobili svoje zaboje brezplačno na najbližjo železniško postajo. Mnogi nergači po deželi so raztrosili vest, da dela vlada velike težkoče in da hoče vse darove zacariniti. Na vseh teh besedah ni niti trohice resnice. Carina od teh zabojev se ne plača. Ker so pa dobili mnogi vest iz Amerike, da jim je bil zabojo poslan v tej odpošiljavi, pa niso našli svojega imena v imeniku, opozarjamo na to, da sta še dve drugi pošiljavi na potu, od katerih je že ena v Ljubljani, druga pa še v Trstu.

d Obsojeni verižniki. V Ljubljani so prišli na sled družbi obstoječi iz Vitko Mejača, Pavla Erzina in Ivana Vrečka, ki so

veržili z moko in žitom. Urad proti verižnikom jih je obsodil in sicer: Vitko Mejača na 20.000 K globe in 6 mesecev zapora. Pavla Erzina na 15.000 K globe in 4 mesece zapora. Ivana Vrečka na 15.000 K globe in 3 mesece zapora.

d Zakup na Mirju. V ponedeljek, dne 29. marca 1920 ob 8. uri zjutraj oddajala bode uprava ljubljanske komande nemških vitezov na Mirju svoj svet v zakup. — Vpoštev pridejo v prvi vrsti invalidi, vdove in sirote padlih vojakov in sploh revni sloji. — Posebno se vabijo dosedanjí zakupniki, da obenem tudi plačajo najemnino. — Uprava komende ljubljanske v Veliki Nedelji, dne 21. marca 1920.

d Iz Dolenje vasi nam pišejo: Dva nova groba imamo, ki nas žalostita. Na Vidmu je umrla Marija Hönigman, vzorna katoliška žena, ki jo je odlikovalo sosebno usmiljenje do sirot. Za njo žalujejo mnogi, ki jim je bila usmiljena samaritanka. Iz vrst naših mož je padel Jakob Grajnar iz Dolenje vasi. Žalost za padlim sinom-edincem ga je mučila, dokler ni šel še on za njim. Bil je poštenjak, značajan vedno v vrstah SLS., kot član krajevnega odbora SLS. vedno vnet in požrtvovalen. N. v m. p.!

d Strašno razbojstvo v Kuzminu na Hrvaškem. 8. marca ob 8. uri zvečer je napadlo posestnika Nikola Košića osem zlikovcev, oboroženih s puškami. Pet jih je stražilo okrog hiše, trije so šli v hišo. Zadrževali so denar. Domača družina je morala stopiti v kot in mirno gledati, ko so ropali kaso in obleko. Odnegli so za 40 tisoč kron vrednosti. Žandarmerija in občinska policija so za zlikovce vrlo nastopili. Posrečilo se je, da so šest zlikovcev aretirali. Pri tem je bil en policaj ranjen. Pri zasledovanju se je ustanovilo, da so isti zlikovci že poprej velikanske tatvine izvršili. Zločinci so izročeni sodišču.

d Požar na Debečih. Dne 11. marca t. l. okoli 21. ure ponoči je uničil požar na Debečih pri Zatičini nekemu kmetu hišo z vsemi gospodarskimi poslopji. Zgorelo je 7 glav živine, vsi prešiči in vse blago. Škoda znaša 49.710 kron. Požar je zanečtila zločinska roka.

d Nesreča. Jožefa Meglič iz Doline pri Trziču je šla 17. t. m. z bratom po žaganje na veliko Bornovo žago. Vsled nepazljivosti jo je prijel veliki jermen ter jo vržl z vso silo, da so se razlili možgani in je 14letna deklica obležala mrtva. Pokopali so jo v Trziču.

d Zopet poštni roparji. V noči od 15. na 16. t. m. so neznani lopovi vlomili v poštni urad v Semiču ter odnesli vrednotic, paketov itd. za 844 K vrednosti. Če upoštevamo, da je poštni urad blizu žandarmerijske postaje, potem si lahko mislimo, da so bili roparji jako prebrzni. Bržkone so bili v Semiču isti roparji kakor na Suhorju. Domneva se, da prihajajo ti zločinci iz Hrvaške, saj je Suhor v neposredni bližini kranjsko-hrvaške meje. — Želeti je, da bi oblasti že skoraj dobile v roke te predrzne roparje.

d Tatvina v cerkvi. V noči od 9. na 10. marca je neznani zločinec vlomil skozi okno v kapelo Sv. Agate na pokopališče Sv. Helene in odnesel 4 albe, 1 korelti, bel, dragocen mašni in vijolični plašč in ke-

lih s pateno. Pogrinjalce za kelih so dobili čez par dni otroci v gozdu nad Lazami. Čez teden dni so našli kelih in pateno ležati na cesti, ki vodi proti Založu. Zato se domneva, da je morda tat iz bližnje okolice. Če bi kdo našel kaj sledu za zločincem, naj javi orožništvu v Dolskem, ki ga pridno zasleduje.

d Nova cerkev pri Celju. V noči pred praznikom Sv. Jožefa so brezbožni vlomilci ukradli v tukajšnji župnijski cerkvi iz tabernakla srebrno pozlačeno monštranco z verižicami, visoko okrog pol metra, z Najsvetejšim vred, ter srebrn, pozlačen pokrov obhajilnega keliha. Povzročili so s tem božjim ropom cerkvi tudi ogromno škodo. Ni dvoma, da smo spravili dva prava storilca že takoj ta dan pod ključ. A žalibog ne moremo nikjer zaslediti ukradene monštrance z Najsvetejšim in omenjenega pokrova. Ker se po pravici domneva, da sta osumljenca spravila imenovane predmete po še neznanih sokrivcih v druge kraje, prosimo tem potom vse poštene ljudi, ki bi morebiti o teh ukradenih rečeh slučajno kaj zvedeli, da naznanijo vse te sumnje takoj na župnijski urad v Novi cerkvi, pošta Vojnik pri Celju. Kdor bo pripomogel k izsleditvi, dobi poleg nebeškega plačila še primerno veliko nagrado od tukajšnjega župnijskega urada. Drugi listi se prosijo za ponatis!

d Profesor krčmar. Soproga nekega splitskega profesorja je na občinski svet vložila prošnjo za podelitev krčmarske koncesije z utemeljitvijo, da družina nikakor ne more izhajati s službenimi dohodki svojega roditelja.

d Komu bi bilo kaj nadaljnjega znanega o Francetu Pangršiču, ki ga pogrešam od 17. oktobra 1918, ga prosim, da mi to sporoči proti povrnitvi stroškov. Zadnji njegov znan naslov: Franc Pangršič, k. k. I. R. 117, 3. Feldkomp., 1. Zug, Feldpost 613. — Alojzija Pangršič, žena, Zalog 52, D. M. Polje.

d Kdor ve o Solce Martinu, roj. Studenec, ki je služil pri ljublj. pp. št. 17, 10. stotn., bil dne 8. septembra 1914 težko ranjen pri Grodeku, da je umrl, naj naznani župniku M. Škerjanec, Raka. — Ravno tako o Tomažinu Alojzu z Rake, ki je služil pri lovskem baonu št. 7, 3. stotn.; pogrešan je od leta 1915, meseca maja.

Gospodarska obvestila.

g Za vinogradnike. Ker nam bo letos najbrže primanjkovalo modre galice za škropljenje trt, oziroma ker bo galica zelo draga, moramo gledati, da se preskrbimo še s kakim polnovrednim nadomestilom za modro ali bakreno galico. Tako nadomestilo je bakrena pasta Bosna ali Bosnapasta, to je sredstvo, ki je nekaterim našim vinogradnikom, zlasti na Štajerskem že znano. Bosnapasta je gosta, zelenkasta maža (kasa), ki sestoji iz bakrenega klorida, razkisane z apnom. Ako razmešamo 1 kg te maze v 100 litrih čiste vode, dobimo enodstotno, 1 in pol kg poldrugodstotno, 2 kg dvodstotno škropilno zmes, brez vsakega drugega dodatka. Ker vsebuje Bosnapasta baker, učinkuje proti perenospori ali paležu na trti ravno tako dobro, kakor modra (bakrena) galica. Bosnapasta je glede učinka proti paležu na trti popolnoma enakovredna modri galici. To je poizkusil poleg mnogih drugih tudi podpisani sam. Kmetijsko ministrstvo v Nemški Avstriji je zaradi tega lani oddajalo vinogradnikom po-

leg modre galice tudi Bosnapasto. Pred modro galico ima Bosnapasta pa še naslednje prednosti: 1. Odmerjena množina paste se razmeša v vodi in škropivo je takoj, v par minutah pripravljeno. 2. Apna ni treba škropivu dodati, ker je sredstvo tako sestavljeno, da trte nikoli ne opali. 3. Škropivo je sluznato, brez peska in smeti, zato ne zamaši škropilnic in drži na trti bolje nego galica. 4. Pripravljeno škropivo se ne pokvari tudi če stoji več mesecev, med tem, ko je pripravljeno galično škropivo že po preteku enega dneva brez vrednosti. 5. Sredstvo je ceneje kot galica. Vsled teh dobrih lastnosti je priporočljivo, da se tega sredstva tudi pri nas poslužujemo. Poskrbljeno je, da se bodo sredstva v zadostni množini pri nas dobila. Kje, se bode izvedelo med oglasi v listih. — B. Skalický.

g Naš državni dolg. V belgrajski »Politiki« čitamo sledeče zanimive številke. Višči dolg naše države znaša danes: 1. 6 % boni v kronah 239.000.000 K. 2. 6 % boni v dinarjih 28.000.000 K. 3. Posojilo pri Avstro-ogrski banki 300.000.000 kron. 4. Utrganih 20 % pri kolikovanju, ki so porabljeni 600 milijonov kron. 5. Nepokrit dolg pri Narodni banki 988.000.000 K. — Skupaj naš višči dolg 2155.000.000 K. — Stalni dolgov: 1. Predvojni dolg Srbije 900 milijonov frankov po današnjem kursu frank po 10 K 9000 milijonov kron. 2. Vojni dolg Srbije 2 milijardi frankov 20.000 milijonov kron. 3. Ameriško posojilo državi Srbiji 12 milijonov dolarjev po 150 K 3000 milijonov K. 4. Ameriško posojilo državi SHS 55 milijonov dolarjev 8250 milijonov kron. 5. Francosko-angleško posojilo državi SHS 50 milijonov frankov 500 milijonov kron. 6. Francosko-angleško posojilo državi SHS 56 milijonov frankov 560 milijonov kron. — Skupaj stalni dolgov 41.250 milijonov kron. — Skupaj z viščim 43.405 milijonov kron. — K tem dolgovom moramo še prišteti odkupnino za osvoboditev, del predvojnih avstro-ogrskih dolgov, odkupnino domen in še kaj podobnega nam bodo napravili »zavezniki« v Parizu. Kako visoka bo končna svota, to sam Bog ve.

g Zvišanje produkcije premoga. V naših državnih premogovnikih se je pričelo z intenzivnejšim delom za zvišanje produkcije. Ker obstoji upanje, da bo produkcija stalna, bo mogoče sčasoma zadovoljiti naše potrebe. Potrebno pa je tudi, da bi se ta premog pravilno razdeljeval, posebno kar se tiče prometa. Posamezni trgovci so dosedaj lahko dobivali premog, velike zadrugne organizacije pa ne, in niti take ne, ki imajo preskrbovati z živim stotisoče prebivalstva.

g Praktični čehi. Češki listi poročajo, da vozijo češki legijonarji, ki se vračajo iz Sibirije s seboj 15.000 bal volne za tekstilno industrijo (tekstilna ali oblačilna). Poročila pravijo, da vozijo s seboj tudi druge potrebščine, ki bodo prišle prav češki industriji.

g Podraženje zlata in srebra. 1 kg zlata stane danes 180.000 K, 1 kg srebra pa 9000 kron. Po teh cenah bi bila vredna srebrna krona, ako bi bila cela iz srebra, okoli 45 K. Kot je znano, je srebrnemu denarju primešano tudi nekoliko bakra, vseeno predstavlja srebro v eni kroni vrednost nad 35 K.

Dopisi.

IZ PREDDVORA.

Pred kratkim smo brali, da je višji šolski svet sklenil med drugim tudi v Preddvoru razširiti trirazredno ljudsko šolo, da ji krajni šolski svet in občinski odbor celo dvakrat odločno ugovarjal proti tej nameri. Nekaterim ljudem, ki prav nič ne poznajo težav in potreb kmetijskega ljudstva, se zdi, da je sedaj po vsaki najbolj potrebno razširjati ljudske šole v Sloveniji. Prehrana, zboljšanje žalostnih gospodarskih razmer je le postranska potreba. Mi kmetje nismo nasprotniki šol, dobro se zavedamo in čutimo, da mora dandanes kmetško ljudstvo imeti več splošne izobrazbe kot nekda, zlasti pa več gospodarske izobrazbe. Upravičene zahteve, naj se ljudska šola preuredi po potrebi ljudstva, naj se ustanovi na Gorenjskem gospodarska in gospodinjinska šola, so na merodajnih mestih našla menda le gluha ušesa, hiti se pa le z nepotrebnim razširjanjem ljudske šole. Nepotrebnim pravimo, ker je za 220 otrok vsakdanje šole pri nas pač menda zadosti trirazrednica, kot je doslej in zlasti še zato, ker bo v nastopnih petih letih število šoloobveznih otrok stalno in močno padalo. Vrhutega se otroci v štiri- ali petrazrednici ne bodo nič več naučili kot se sedaj v trirazrednici, le stroški bodo večji. Ali bodo v dobi neznosne splošne dražnje novi razredi, nove učne moči kar zastop? Seveda, nekateri gospodje so mnenja: »Kmet, molči in — plačaj!«. Zakaj pa ne daste ljudskih šol v kraje, kjer jih je res potreba in jih ljudstvo zahteva? Preurediti ljudsko šolo, to bi bilo treba, seveda po pameti, da bi otroci pač dobili primerno splošno izobrazbo, a se ne obkladati tudi z nepotrebnim navlakom, ki je nikdar ne bodo rabili. Saj je tudi drugod tako. — Živimo v demokraciji, vsaj tako se bere, — kjer ima ljudstvo odločevati po zastopnikih. Kako pridemo do tega, da se na zahtevo nekaterih gospodov naložajo občini novi nepotrební davki proti utemeljenemu ugovoru občinskega odbora? Kdaj bo kmetiki stan rešen gospodarskega jebotstva smel sam odločevati o svojih potrebah? Vedno bolj očito se kaže, kako je potrebno, da se kmetosko ljudstvo združi v močni organizaciji. Le potem smemo pričakovati, da se ne bo več odločevalo o nas brez nas proti nam.

Eden v imenu mnogih enakomislečih.

SOSTRO.

Kmetiska zveza za občino Dobrunje je priredila dne 22. svečana javen političen shod. Govoril je dr. Mohorič o političnem položaju, o delu strank, o solidarnosti stanov ter o občinskem volilnem redu, ki jemlje volilno pravico kmetiskim ženam in dekletom. Nato sta nastopili tudi dve ženski, ki sta zahtevali volilno pravico, s pripombo, če so nas potrebovali, da smo glasovali in pobirale podpise za Jugoslavijo ter skrbele doma, da se je pridelalo zadosti živeža tudi za nepridelovalce in da so se ohranila gospodarstva propada, naj se nas tudi sedaj upošteva, da dobimo tudi me volilno pravico. Od te zahteve ne odnehamo prej, da jo dobimo. (Resolucija se je poslala tudi brzojavno v Belgrad ministrskemu predsedniku.) Proti koncu se oglašali tudi neki samostojneži: »Ker niste bile v fronti,« pravi, »tudi volilne pravice vam ni treba.« Žene se vzdignejo proti njemu in prav malo je manjkalo, da ga niso vrgle ven. Slišati je moral nekaj prav gorkih. Ta shod je pokazal, da smo pri nas še zavedni katoličani, ki smo organizirani v Kmetiski zvezi. Za samostojneže pa pri nas ni ugoden kraj.

IZ DOBRUNJSKE OBCEINE.

»Samostojna Kmetijska stranka« je že v tretjič poskušala v naši občini zbrati toliko liberalnih kimovcev skupaj, da bi odbor postavila, pa ji je tudi to pot izpodletelo. Prvič so nameravali prirediti shod v neki gostilni v Sostrem, a jim gostilničar to ni dovolil, nato so zborovali kar na dveh krajih, povsod brez uspeha. Drugič so zahtevali prostor v stari šoli, tudi tu se jim ni dovolilo. V tretjič pa skličejo shod v neki samotni gostilni (pri Pečarju p. d.), češ, tu nas ne bo nobeden motil.

Prišel je Marinko iz Dobrove in menda tudi Černe iz Šiške. Rabili so stare publike, zabavljali so to pot tudi čez mesarje — Pucelj in Majcen to pot nista bila zraven. P. d. Znamenšek iz Sostrega je bil zraven. S svojo navzočnostjo je počastil shodek tudi »visoki« gospod p. d. Dimnik iz Sostrega. Kržeta seveda tudi ni manjkalo, 4 Beničani, 4 Javorčani, nekaj sostržkih fantov in od drugod, ki so se pa smejali. Ni jih bilo toliko, da bi mogli sestaviti odbor. Zabavljali so čez župnike, kaplani so se jim smilili, češ da imajo premalo plače. Med poslušalci pa so bili taki, ki kaplanu niti borih vinarjev bire nočejo plačati. Vprašali so tudi, ali ne bi kazalo še prirediti shod v Sostrem, a so jim odsvetovali, češ, zadnjič je eden na shodu K. Z. nekaj ugovarjal, pa so ga ženske skoro nabile. H koncu bodi omenjeno, da naša Kmetiska zveza postaja vedno močnejša, šteje že več sto članov. Samostojnih je pa le poldruhi ducat. Jasno se vidi, da pri nas niso ugodna tla za te plitve ljudi. Tudi omahljivci se bodo morali kmalu nekam odločiti, upamo pa, da na samostojno stran gotovo ne.

ST. RUPERT NA DOLENJSKEM.

Shod je sklical Kmetiska zveza dne 14. decembra 1919 v društvene prostore. Dvorana je bila natlačeno polna. Poslušalci so z zanimanjem sledili izvajanjem govornika gospoda župnika L. Bajca. »Samostojni kmetje« so pa ugovarjali. Govornik pa si jih je znal pridobiti skoraj za prijatelje. Pomikili so se in kot zid tiho poslušali težke, pa resnične očitke. Najsrčnejši si je pa vendar še upal nazadnje izreči sodbo, da so obe stranki za nič. Dve uri je že trajal shod, pa ljudstvo je še vedno hotelo od govornika novih pojasnil, žele ko jih je ob desetih zvon povabil v cerkev spoiniti tudi versko dolžnost, so se navdušeni med ploskanjem razšli.

Dne 29. februarja t. l. so pa »Samostojni« sklicali svoj shod. Bolj tiho so se sbrali skupaj, ker so ravnokar slišali v cerkvi, da je škofijski list ostro obsodil tudi njihovo stranko. Shod je otvoril g. Zupančič, gostilničar, trgovec z lesom in veleposesnik. Ugotovil je najprej, da so »Samostojni« od vseh odvisni, od glavarstva, ki jim ne pusti na prostem zborovati, od krajevnega šolskega sveta, ki jim je postavno zapri vrata za shode bolj pripravne šolskega poslopa, od razmer, ki jim še niso dopustile zidati lastnega doma, od gosp. župnika in kaplana itd. Od jeze je udaril z nogo ob tla, da ga je zbedel trn v peti, blivši kaplan Ivan Strajbar.

Nato je dal besedo g. Remškarju iz Brezovice. — Kdo plačuje tem ljudem vožnjo? — Ta si je drznil trditi še več, da so namreč »Samostojni« preganjani kot Kristus radi resnice. Svojo živo vero je dokazoval s trditvijo, da je bil on kot fant načelnik Marijine družbe. Hudomušni naši ljudje so mu svetovali, da naj pa zdaj kot mož pristopi v tretji red, bratci njegovi so se pa resno bali, da se tem zgubi enega svojih maloštevilnih članov.

Besedo je dobil tudi g. Majcen, samostojen mesar iz St. Janja. Ponarejal je Poljakove milijone, obdelaval svojega župnika g. L. Bajca, obsodil par kaplanov. Izjavil se je končno tudi proti razporoki iz — dražinskih ozir.

G. Zupančič je nato shod zaključil, skoraj je moral ukazati, da naj ploskajo, razšli so se pa radi, saj jim je bilo na shodu dolgčas.

Samostojni niso odvisni samo od tega, kar je našel g. Zupančič, ampak tudi od svojih voditeljev gostilničarjev, mesarjev, trgovcev, učiteljev, saj v šentruperski dolini je tako, zato bomo bli ob volitvah z od teh neodvisno Kmetisko zvezo.

TREBELJEVO.

† župnik Karol Jaklič. V ponedeljek dne 8. marca smo položili k večnemu počitku na pokopališče na Prežganjem č. g. župnika Karol Jakliča.

21 let in 5 mesecev je deloval za dušni in telesni blagor svojih faranov. Bil je zgleden in neumorno delaven duhovnik, ki je versko življenje visoko povzdignil. Ustanovil je mladniško in dekliško Mar. družbo, skrbel za Marijin vrtec. Bil je ljubitelj mladine, ter je za isto z veseljem deloval. Leta 1911 se je z nje-

govo pomočjo ustanovil odsek »Orla«, ki pa je žal sedaj prenehal.

Poleg vestnega izpolnjevanja svojih duhovnopastirskih dolžnosti je ljubil tudi delo na polju. Bil je izredno velik prijatelj kmetijskega stanu, ter je za zatiranje kmetijski stan stal v prvih vrstah bojevnikov, zato ni čuda, da ga je vse ljubilo. Bil je ustanovitelj podružnice Kmetijske družbe in je posebno med vojno veliko dobrega storil s pomočjo podružnice Kmetijske družbe. Bil je predsednik krajnega šol. sveta, predsednik posredovalnega urada, ki je poravnava spore in tožbe. Bil je ves čas bivanja na Prežančnem občinski odbornik občine Trebeljevo. Ko se je ustanovila Jugoslov. Kmetijska zveza, se je z vso odločnostjo odločil za ustanovitev podružnice Kmetijske zveze. Na običnem zboru je bil izvoljen za odbornika in se je marljivo udeleževal odborovih sej. Pa pravijo »samostojni«: »Farje v cerkev, v politiki nimajo nič opraviti!« Duhovnik, ki deluje nesebično in iz ljubezni do kmeta, en sam več kmetijski kmetikemu stanu kot cela »Samostojna stranka«; kajti delo in razdiranje ne gre skupaj.

Pogreb nam je dokazal kako visoko čista ljudstvo svoje duhovnike, do 1200 ljudi od blizu in daleč je soričilo na zadnji poti poleg 18 duhovnikov svojega ljubljence.

Ko je v cerkvenem govoru č. g. dekan Ribar iz Smarjane omenil samo ime pokojnika je bilo htenje ljudstva nepopisno. Ko so obč. odborniki spustili krsto v grob in so se povsle zastave: Sv. Rož. Telesa, dekliške, maderiške Mar. družbe in Mar. vrtca je bil prizor srce pretrenujoč. Po obrednih molitvah na pokopališču je spredovoril Josip Gale v imenu Marijinih družb pokojniku v slovo naslednje besede:

»Na prežgodnjem grobu svojega ustanovitelja in skrbnega voditelja žaluje danes mladinska in dekliška Mar. družba. Skrb in ljubezen do mladine je vodila pokojnega gospoda župnika, da nas je zbral v Marijino družbo.

Blagi naš v grobu speči gospod župnik! S hvalnim srcem se danes zadnjič poslavljamo od Vas. Vi ste bili naš buditelj, naš voditelj, naš učitelj in skrbni dušni pastir. Vi ste vneli v naših srcih ljubezen do prebelažene Device Marije. Znali ste nam na srce polagati krasne nauke po katerih se nam bo ravnati, da dosežemo cilji življenja, da nam zastave lena zarja vedno sreča... Utiha! so Vaša usta, govoreča o kreposti, zaprli ste za vedno oči, roka, ki nam je bil blagoslov delila je omela. Legli ste k večnemu počitku in tukaj med nami, na našem pokopališču, med svojimi ljubimi farani boste čekali vstajenja. Počivajte v miru! Upam za trdno, da Vaš duh se že raduje pri Bogu. Prostite za nas!...

Bratje in sestre po Mariji! Predno zapustimo grob svojega dobrotnika, buditelja in voditelja, obžalujemo, ker smo s svojo lahkomišelnostjo in malobrižnostjo delali skrb in žalost, tu v grobu spečemu pokojniku!

Bodimo zvesti sv. Cerkvi tudi v dnevih, ko sovrag napada jo, čuvajmo sv. vero svetinjo dedno, ohranimo v srcih krepost, ostanimo zvesti sinovi, bodite zveste hčere Marijine!

Gospod župnik Jaklič bo živel v svojih delih med našim ljudstvom nepretrgano vrsto let. Bog mu bodi dobrotljiv plačnik!

IZ RIBNIŠKE DOLINE.

Odkar je nastala Jugoslavija pa do danes prihajajo v našo dolino razni govorniki nasprotnih strank, pa vse brez uspeha. Od Ravnikarja pa do najvnege mesarja Puclja vsi so odšli kot so prišli brez sledu in brez spomina. Dokler se tako pošteno in neumorno dela za naše ljudstvo od strani VLS, bodo še mnogi prihajali in odhajali brez sadu. V zadnjem času se je okraj od Dolenje vasi do Drage tako prepregla z organizacijami, da pač nič ne ostaja političnim lovcem, ki le lovijo ljudi v svojo korist. Kmetijska zveza je močna, so vasi, kje je vsaka hiša zapisana. Dvignile so se v zadnjem času organizacije odličnega gospodarskega pomena. Kmetijsko-nabavne zadruge sta dve v dolini, ki pridobivata vedno širši krog članov, bodisi oni v Ribnici kot ona v Dolenji vasi. Tudi sosednji Kočevski želijo k nam. Organizirani so naši obrtniki-lončarji v lastni zadrugi, kovači v lastni zvezi, krojači

imajo svoj krog. Organizirani so bili prav vsi gozdni vozniki, ki so tvorili svojo zvezo. Zadrželo se je bilo delo v gmočno korist voznikov, prav lepo, pa ker eni ne poznajo discipline, se cilj ni dosegel, četudi smo bili prav blizu. Zdaj se kesajo, ko uvidevajo, da kapitalist je le za svoj nenasičen žep — a prepozno za enkrat. Zdaj pa stopa v življenje ena najvažnejših organizacij, na katero se je leta in leta poskušalo, a nikoli izpeljalo, organizacija naših lesnih obrtnikov: rešetarjev, obodarjev, škafarjev, brentarjev in dr. Zedinili so se v Zvezo lesnih domačih obrti, ki danes šteje že do nekaj članov in se razteza od Dolenje vasi do Drage in Robe. Zadruga je silnega pomena za ves okraj ne samo ribniški, ampak tudi ves kočevski. Dela se na skupno dobavo lesa obodarjem, škafarjem in dr. in na skupno dobavo železnine. Zadruga že pričenja z nakupovanjem in prodajo lastnih izdelkov, za katere se Srbi tako zanimajo, da je bil tu pred kratkim ministrski uradnik za obrt dr. Savič iz Beograda in si ogledal vse izdelovanje kot tudi naše lončarstvo. Zadrugi ni namen zbirati kapitala, marveč zagotoviti les po zmerni ceni iz veleposetniških gozdov skupna dobava železnine in skupna prodaja, kamor rešetarji ne zahajajo. Edino le korist obrtnika-delavca! Druge govorice o zadruzi so le huiškanje in zavistno razdiranje. Močna je postala naša »Lesna zadruga«, ki jo je hotel dr. Žerjav ubiti na korist Veliki Gori, pa je mož pred izdihnil kot zadruga. Našteto nam gospodarskemu pokretu je ustanovitelj in duša naš poslanec škni; nečuh je nasprotnikom, ki spuščajo nani puščice in paragale, pa nič se ga ne prime, saj stopa vedno z večjo vnaemo in z vedno novimi načrti med ljudstvo, ki mu zaupa in sledi v veliki večini. Uvidimo, da je organizacija edina pot do rešitve sedanjega bednega položaja.

CERKLJE NA DOLENJSKEM.

Nepotreben strah. Vahičev Hanzl v Cerkljah tarna, da se boji, da ga bo hotelo imeti ljudstvo za župana. Ta strah prihaja skoraj gotovo od nerazumnosti. Te se je pa nalezal na okrajnem glavarstvu, kjer imajo precej nerazumnega uradnika, tako da vidi za vsakim voglom in na vsaki več bališevika, Vahič pa župansko čast. Hanzl, če bomo potrebovali pametnega in varčnega gospodarja, Vas bomo poslali na kako višje mesto. Vsi talenti so za našo občino prebudi. O tem bi velela precej »vila Stanko«, katero ste na en mah snedli.

»Samostojni« se hvalijo, da so spletki tainiku Marijčku vrv. Ta vrv je zelo slaba in se je utrgala. Dovolj je pa še močna, da obesi na njo »Samostojni« svojo pamet, ki ni težja od pameti enega koštruna.

TREBNJE.

V Trebnjem se je septembra lanskega leta ustanovila nabavna zadruga: »Kmetijsko društvo za Trebnje in okolico«. Marsikaj je že to društvo prekrbilo svojim članom-kmetom: koruze, soli, galice, blaga za obleke itd. Ljudje so zadruge veseli, a niso je veseli »samostojni« trgovci in gostilničarji. Čudni so ti »samostojni kmetje«. Po shodih kriče, da hočejo kmetom pomagati. Veseli bi morali biti zadruge, ki pomaga ljudem. Pa kaj delajo? Razne debele laži trosijo o zadruzi, in še več. Možem, ki so vpisani v zadruzi, nočejo prodajati svojega blaga. Posebno neki usnjari, hud »samostojnež«, se zadržna nad kmetiskimi gospodarji takole: »Za Zvezarje nimam nič usnja, k »farjem« ga pojdi iskat.« Možič! Sedaj lahko spoznate, koliko je verjeti »samostojnim«. Zadržajo čez one, ki vam pomagajo blago, vas pa zmerjajo in vam nočejo prodajati. »Samostojni« in laž so veliki prijatelji. — Omenjenemu usnjariju bo treba pogledati obrtno dovoljenje, če ga ima res samo za »samostojne«.

IZ VELIKE RACNE.

Tukaj v naši dolini se je od zadnjega shoda Kmetijske zveze marsikaj spremenilo. Zanimanje za Kmetijsko zvezo raste od dne do dne. Ljudje so sprevideali, kam vodi brezglava politika naših samostojnih liberalcev. Zato se pa tudi nečejo mešati med nje. S studom se obračajo od kolovodje samostojne stranke — Jamnika, kateri je pri zadnjem našem shodu pokazal vso svojo surovost. Samo zabavljanje

in širokoustnost ga je. — Pred mesecem je hotel ustanoviti samostojno stranko. Mož je obletel vso vas in ljudi vabil, naj pridejo k ustanovnemu običnemu zboru. Toda glejte čudo — niti enega ni bilo... Za drugo nedeljo je z vso silo svojega velikega duha spravil skupaj par možakarjev. Niti toliko jih ni bilo, da bi mogel odbor izpolniti popolnoma. Za predsednika so izvolili A. B., kateri jim je pa dal to čast nazaj, ker se noče pečati z nji. Sedaj mora biti Jamnik sam predsednik, dokler si ne poišče drugega. — Joškov stric, star pristaš samostojnih kmetov, so zili svojo jezo na Antona Žitnika. Preteklo soboto sta bila moža v Ljubljani. Na dolenskem kolo-dvoru, kjer sta čakala na vlak, je napadel Joškovc Žitnika s palico, katerega je znatno poškodoval po glavi in obrazu. Vzrok je ta, ker je Žitnik član Kmetijske zveze, Joškovc pa samostojne. O stvari bodo razpravljali pri sod-niji. — Kmet'e, ne dajmo se begati od radenskih samostojnežev! Pristopite vsi k Kmetijski zvezi! S časom bo ostal Jamnik sam in bo vodil svojo streuko po navodilih sina — Janca.

IZ VRHPOLJA PRI MORAVCAH.

Na več krajih so poskusili »Samostojni« s svojimi shodi srečo, a povsod so pogoreli. Zato so zbrali še enkrat vse svoje moči skupaj in so sklicali svoj shod na Vrhopolje na dan 7. marca. Ob sija ni udeležbi 30 svojih pristav-šev v gostilniških prostorih g. Požarja so v obupnem položaju stikali po zadnji samopo-moči, a niso mogli najti izhoda. Njihov go-vornik, kovač po poklicu, je sicer govoril ka-kor jezičen »dohtar«, seveda brez vsake enot-ne misli in zato je bilo njegovo besedi-čenje bodisi vsled prevelike navdušenosti, bodisi vsled zadrege tako, kakor bi otrobe vezal. Ko pa mu je predsednik K. Z. g. Berg-ant stopil na prste in zahteval jasnih doka-zov, tedaj mu je zaprlo sapo in misliti smo skoraj, da je za vedno izgubil svoj govorniški talent. Niti predsednik K. S. S. g. Lovrač, ki je zvesto prisluškoval govornikovim besedam in mu na tihem pritrjeval kimaše z glavo, mu ni mogel od pomoči. Je že nesreča hotela, da niso imeli »Samostojni« nri rokah nobeneta »Kmetijskega lista« in »Domovine«, odkoder bi zajeli bogatih in lenih misli za svoj zagov-er. Evo, to vam je bil shod, ki je bil nov do-kaz, da se ljudstvo ne da voditi za nes navad-nim že davno poznanim liberalcem, ki pa se tega imeva hojijo in branijo na vse preteče. Pobeljeni grobovi.

CERKLJE PRI KRANJU.

Samostojna godlja iz Senčurja je priredila v nedeljo 7. t. m. pri nas velikanski smeh in zabavo, ali, kakor pravijo »samostojni«, javen shod pred sv. Družino. Ker so povabili tudi naše ljudi, je bila udeležba občina. Govorili so trije. Kuralt, nek kmet menda iz Kamnika in naš Tomažek. To je bilo smešno! Govorni-kom je beseda zastajala, ker so videli pred seboj stogavo množico mož, žena in deklet smehljajočih se obrazov, le najeti Senčurjanci in par naših samostojnežev so z vso jezo po-slušali govornike. Poudarjali so vero in vero v srcu tisti ljudje, ki v svojem življenju ne kažejo nobene vere. Hinavci, mešajte družod svojo godljo! Kakor nad pse ste prišli do ma-lega vsi oboroženi s šibami, žilavkami in ple-tenimi korbacmi, potem pa še trdite, da niste suroveži in pretepači. Tudi velesovskega klavca ste menda privlekli seboj. Pravite, daimate z liberalci nobene zveze, ko stoji črno na belem avisano, da je shod naznanil naš učitelj, ki je lan vodstva liberalne stranke in ki ni posestnik, še manj na kmet. Ali ne veste, da ste s to trditvijo žalili Ivana Kerna, posest-nika osmih parcel in ene hiše, gostilničarja, trgovca in opekarija, ki prodaja liberalni list »Domovino« in tudi piše v njo? In na nje-govem svetu ste ga žalili! Tomažek govornik je član kratevnege odbora liberalne stranke, li-beralec je od nekda Kuralt sam. Ali vas ni sram? Pred dobrim mesecem ste govorili v Senčurju, da je edino prava zamenjava dinaria s krono 1 : 4, da bo vsaj naš denar kaj vreden. Ženske ne smejo dobiti volivne pravice, ker bi postale preveč oblastne nad možmi. Pri nas ste pa zahtevali zamenjavo 1 krono

za 1 dinar in žensko volivno pravico. Naše lene so že 15. februarja to zahtevo poslane ministrskemu predsedniku v Beograd. Hinačili na ta način pri nas nikar ne išče pristave, tistih par starih liberalcev in mladih razgrajevcev vam pa brez shodov prepustimo. Slike teh bomo prinesli drugič. Samostojneži so s shodom zadovoljni, ker niso bili tepeni, člani Kmetijske Zveze pa še bolj, ker smo imeli veliko zabave in priliko spoznati ljudi te vrste. Prihodnjic, kadar boste še prišli v Cerklje, nikar ne pridite oboroženi na shod, ker vam ustege kdo vašo godljo temeljito premešati. S koruzo in soljo vabite ljudi v svoj tabor, mi vemo samo to, da se bo pri vas zastojalo malo dobilo, š. oka usta vam bodo pa vedno ostala. Ivan bo povedati, da je pri nas že več vpisanih v Samostojno stranko, kot jih je v Kmetijski Zvezi. Za besedico več nalašč izpusti »takih, ki niso ne posestniki ne kmetje«. Torej se pravilno glasi, da je pri nas že več takih, ki niso ne posestniki, ne kmetje, vpisanih v Samostojno stranko, kot jih je v Kmetijski Zvezi. Tako je tudi res.

POLHOV GRADEC.

Življenje v Polhovem gradu je oživelo. Pred kratkim smo ustanovili slov. kat. izobraževalno in kmetijsko nabavno in prodajno združenje. Kakor smo brali v zadnjem »Kmetijskem listu«, liberalnim samostojnežem to ni všeč. Komaj 14 dni izobraževalno društvo obstoji, že je napada ta list in zaničljivo piše o njem. Nas prav veseli, da ste odkrito povedali, da vam izobraževalno društvo ni po volji. Kaj ne, ker je katoliško? To ime vam smrdi! Dobro, da vemo. Mi bomo s tem še pridobili, gotovo pa nič izgubili. Boli vas, da je društvo močno, takoj v začetku se je vpisalo čez 150 fantov in deklet, pa se še vedno oglaja. Pametnim in razsodnim je že oči odpirajo, že vidijo, da ste proti pravi izobrazbi, pčtenji zabavi ter proti temu, kar je katoliško. Tukaj doma vzrite krinko z obraza, jasno povejte, da ste proti vsemu temu! Zakaj tako hinavsko prikrivate to sovražstvo? Kajne, bojite se! Naše verne ljudi ne boste nič »furbali«! Kar pa vi počenjate po raznih ponočnih balih, plesih, popivanju, to je pa vse lepo in koristno za izobrazbo! Dobro se poznamo, pa se bomo še bolj. Še eno vprašanje: pisec je pozabil povedati, kdaj kje in kako je izobraževalno društvo napravilo razdor med nami. Odgovoril! Mogoče se je pisec zmotil in mislil na svojo stranko, ki v resnici skuša napraviti razdor med Potrčičani, kar se ji pa ne bo posrečilo. Vi pa, fantje in dekleta, le korajžje, ne ustrašite se teh napadov, še bolj se oklenite društva, ki vam bo res dalo pravo izobrazbo in počterno zabavo!

Posebno pa peče liberalne samostojneže »zadruga«, pač zato, ker to ni všeč par njihovim trgovcem. Zadruga je za vse ustanovljena, bilo je pred cerkvijo oklicano, da vsakdo lahko pristopi. Povejte po pravici: Kdo je pa začel najprej ločiti, kateri pripadajo k vsi ali vam nasprotni stranki? Ali niste vi dobili blago in moko ter prodajali samo tistim, ki so se vpisali v vašo stranko? Sedaj še zamolčimo imena, ker nočemo nikomur škodovati. Povejte pa, da imamo dovolj dokazov. Na ta grd način ste agitirali za svojo stranko. Ali niso v teh časih pomanjkanja potrebni vsi ljudje, pa naj spadajo k tej ali oni stranki? Za svojega »ekonoma« delate, pa pri tem nimate sreče, ker vam ljudje ne zaupajo, posebnost tukajšnjim vašim voditeljem ne. Na vaše veselje vam povemo, da se zapeljanje že jasni, vas pa zapuščajo in se vračajo k nam. Ljudje že vedo, da vi niste nič drugega, kakor od liberalnih brezverskih bergelj pedprta stranka.

ŠT. VID PRI PLANINI.

»Kmetijski list« »s svojo živo vero« ni zadovoljen z našim gospodom župnikom. Verjamemo, da boljševidu ne ugajajo odločne besede, ki jih je šilal o priliki molitve, sv. Reš. Telesa! Možje! Kažimo svojo vero posebno nasproti Najsvetejšemu. Kakor se zbira družina okoli domače mize, tako se zbiraite možje, ki ste domačini božji, okoli mize Gospodove. — Nek boljševid je odprl med branjem zadnjega pastirskega lista v cerkvi neko samostojno pisanje ter je začel brati. — Se že poznamo!

Odločno pa ugovarjamo, da nam Samostojne bodo razglašali svojih shodov, cen soli in živil pri cerkvi. Pametni se že sramujejo, da so zali med tako družbo, ki so vse drugo, samo kmetje ne. — Neko naduto samostojno človeče je govorilo okoli: »Oni, ki so odstopili od naše stranke, bodo plačali po 1000 K kazni. Če jih pa sami ne bodo mogli, jih bo moral plačati pa gospod župnik. No, se bo že skrbelo, da samostojna drevesa ne bodo zrasla do neba.

Najboljša in najsigurnejša prilika za štedenje:

Ljudska posojilnica

Ljubljana

Miklošičeva cesta štev. 6

(tik za frančiškansko cerkvijo)

sprejema hranilne vloge, in jih obrestuje po 3% brez kakega odbitka.

Radne ure od 8. zjutraj do 1. popoldne.

Glej Inserat!

Zakaj so letine vedno slabše?

Piše dipl. agr. A. Jamnik, vodja pisarne Delegacije proizvajalcev čilskega solitra v Ljubljani.

Na to vprašanje ni treba dosti stikati, kje bi se našel odgovor. Slabe letine so posledica obubožane zemlje.

Zakaj? Zemlja kot taka je sredstvo, v katerem se nahajajo gotove snovi, katere vsaka rastlina potrebuje za svoj razvoj, za svojo rast, za svojo dozorev. Z eno besedo v zemlji se nahajajo snovi, ki jih rastlina potrebuje za svojo hrano.

Ali je teh snovi, ki jih imenujemo hranilne snovi povsod in v vsaki zemlji obilo? Ne! Z ozirom na svojo sestavo je nekda vsaka zemlja vsebovala v sebi večji ali manjši zaklad hranilnih snovi. Zemlja je bila bogata in je obilno rodila.

Nekda je bil kmet še tako srečen, da je zemljo samo obdelal, jo obsejal, na jesen pa je žel bogate pridelke. Dolgo pa to ni moglo trajati, kajti zaklad hranilnih snovi v zemlji se je leto za leto zmanjševal, dokler ni bil popolnoma izčrpan. Rastline so s svojimi koreninami zemlji takorekoč izpilile vso »moč«. Kmet je bil naposled prisiljen zemlji dodajati potrebne moči čisti potom gnojenja.

Prišla je nesrečna dolgotrajna vojna. Kmetijski gospodar in vsi drugi možki, ki so imeli skrbeti, da zemlji ohranjujejo njeno hranilno moč, so morali oditi v strelske jake, doma so ostale samo šibke ženske roke.

Zemlje ni bilo več mogoče tako dobro obdelovati kot prej. Prišle pa so še rekvizicije živine. Kmetija je izgubila tedaj tudi živalske delovne moči in z njimi obenem tiste činitelje, ki so dosedaj kmetu proizva-

jali gnoj, s katerim je vračala kmetija zemlji vsr letošno odvzeto moč. Uboga kmetijska mati bi bila nabavila umetnih gnojil, da bi bila na ta način dajala zemlji vsaj nekak nadomestek. Toda tudi teh ni bilo. Vojna obrt je tudi te rekvirirala zase. Tako se je zemlji z vsako žetvijo jemalo njeno hranilno moč nekako na tak način, kot če več lačnih ljudi sede k mizi in pridno zajema iz že itak skoraj prazne skleda.

Zemlja je postala pusta, izmožgana, obubožana. Nima več potrebnih moči ta izropana zemlja. Rastlina, ki raste na njej si le s težavo pridobiva vsaj za silo nekaj hrane, n'eno prehranjevanje je podobno početju onega človeka, ki je lačen a nima drugega jesti kot to kar more še nastrgati ostankov iz prazne skleda.

Da si kmetovalec rodovitnost svojih njiv dvigne, mora že takoj sedaj začeti prenišljevat kako, s čim in kdaj bo začel umno gnojiti svoje njive.

Letošnji Pastirski list.

(Dalje.)

VII.

Kaj pa ljudska volja, ki se sedaj vedno in vedno poudarja, češ, ljudski volji se mora vse ukloniti, ljudska volja je merodajna za poslanke, za določitev postav in za vrhovne ljudske vlade. Oglejmo si to ljudsko voljo, da spoznamo, kdaj je upravičena in za splošno blaginjo koristna, kdaj pa neupravičena in za splošno blaginjo škodljiva.

Splošno je upravičena zahteva, naj se vsi sloji ljudstva udeležujejo pri odločitvi raznih državnih zakonov. Saj je splošna izobrazba že toliko napredovala, da se zahteve p oodločilnem vplivu ljudstva sploh na postavodajo ne sme odbiti. Ker pa ne moremo vsi v zbornico, kjer se postavbe snujejo in kujejo, mora ljudstvo imeti pravico, da si izbere svoje zastopnike, ki naj v njegovem imenu v zbornici nastopajo, govore in glasujejo. Upati je, da se bodo taki ljudski poslanci potrudili spoznati ljudske potrebe in pravice in jih v primernih postavah uveljaviti. Zato je bilo upravičeno zahtevati splošno in enako volilno pravico. Ko je v Avstriji gosposka zbornica pretresala predlog za splošno in enako volilno pravico, sem jaz za njo govoril in glasoval. Mnogi višji krogi so mi moj nastop silno zamerili, pač pa so ga popolnoma odobrvali papež Pij X. rekoč, naj se ljudstvu te pravice ne kratijo, naj tudi vse ljudstvo izbira zastopnike in jih pošilja v razne zbornice.

Kajne, to splošno načelo je jasno, vsi se ujemamo. Ne vem pa, če bomo tako edini, ako poprašamo, kaj pa je ljudska volja, ki naj se uveljavi? Ali se ujema volja vseh ljudi? Ali nima vsak človek svoje, in še celo trmaste volje, pa hoče, da se ravno njegova volja uveljavi, drugih volja pa zatre? Razni dogodki v zgodovini nam dokazujejo, kako brezobzirni, surovi in nasilni so nekateri ljudje! Katera volja je torej ljudska volja, ki naj obvelja?

Pri nas in povsod so razne verskopolične in socijalnopolitične stranke. Vsaka ima svoje dalekosežne zahteve: hoče jih uveljaviti v državi sklicujoč se na ljudsko voljo. Pogledamo nekatere teh zahtev!

Najbolj grozne so zahteve brezverskih strank. Stranka kot taka v Boga ne veruje, Gospoda Jezusa in preblaženo Devico Marijo kar naravnost sovraži. Za cerkve ne mara, molitve zametuje, služba božja ji je odveč. Zakonska zveza taki stranki ni zakrament, ampak le navadna zveza brez višjih ciljev; ona zahteva poroko pred svetno gosposko in ločitev zakona, da moreta mož in žena sklopiti nove zveze; zahteva celo, naj se zakon odpravi in naj se pusti popolnoma prosta ljubezen.

Ali niso to strašne zahteve? Kdo more dvomiti, da bi ne bilo Boga, ali celo dvomiti, da Gospod Jezus ni pravi včlovečeni Bog, ko so vendar vsi zgodovinski dokazi tako jasni in nepobitni? In molitev ter služba božja? Ker je Bog, tam sta molitev in služba božja dve naravni dolžnosti, pa tudi bogat vir sladke tolažbe in prave srčne olike. Saj gledamo s svojimi očmi in čujemo na lastna ušesa, kako človek brez žive vere tako podivja, da je hujši od zverine.

In sv. zakon? Kaj pa, ali ženin in nevesta ne obljubita in prisegata večne ljubezni? Kako peče in boli dognana nezvestoba! Ljubezen se spremeni v sovraštvo in večkrat celo v ubojstvo. In otroci? Ali ne zahteva naravna dolžnost in ljubezen staršev, da skrbijo za otroke, dokler ti ne morejo skrbeti sami za se? Ali ni torej ločitev zakona zoper to naravno dolžnost staršev?

In prosta ljubezen! Ali se zoper to ne upira vsa naša notranja narava?

Take nauke zagovarjajo brezverci in jih hočejo potom zakonodaje uveljaviti za vse, tudi za nas, ki se nam ti podli nauki kar gnusijo. No, ti ljudje imajo denarja, imajo časopisov, nabirajo člane, in si prizadevajo dobiti večino v zbornicah. Ko bi dobili večino, pa bi svoje zahteve zasnovali v postavo, jo kljub našim ugovorom s svojo večino sklenili in jo razglasili kot ljudsko voljo.

Poslušajte še en zgled. Komunisti so zahtevali in menda še zahtevajo sedaj, naj se vsa posestva: njive, travniki, gozdi, vode, tovarne, stroji, živina vzame posameznikom in naj postane vse skupna družabna last. Delo naj vsakemu določi družba; nikdo si ne bo izbiral dela in poklica sam, vse določi družba, namreč tisti ljudje, ki so na čelu komunistov in njihovi voditelji. Kaj pa s pridelki? O, niso žviži, ki si jih s svojim znojem in s svojimi žulji pridobili, ampak skupna last in ti dobiš le toliko, kolikor ti bo podelila družba, namreč tisti navadno brezbožni in zato brezvestni ljudje, ki bi imeli družabno moč v rokah.

In take oziroma nekoliko omiljene zahteve naj bi dobile v zbornici večino glasov ter postale postava za vse! Naj bi se manjšina še tako protivila, češ, da so take zahteve proti našim naravnim pravicam, proti naši osebnosti in družabni svobodi, da so neznosno nasilstvo in skrajno pogubne za splošno dobrobit, ne, ti temeljiti ugovori ne bi pač veljali, saj je postavo sklenila ljudska volja in ta se mora uveljaviti!

No, kaj pa ljudska volja? Kaj ne, kar tako vendar in brezmišelnost se ne smemo na njo sklicevati. Ampak poglejmo, kdaj je ljudska volja zares veljavna in bi se moglo zahtevati, da se mora izpolniti.

Mi katoličani si moremo lahko odgovoriti. Mi rečemo: nad nami je Bog naš Stvarnik in naš najvišji Gospod. Ustvaril nas je za časno in za večno srečo. Pokazal nam je pot, ki k tej sreči pelje in samo to hoče, da posamezniki, pa tudi družine in ljudstva hodijo po njegovi volji.

Naša najprva in največja naloga je torej, da svojo voljo hoté uravnavamo po volji božji in sicer vsi posamezniki v zasebnem življenju, pa tudi kot člani družine, občine, države. In ta volja, ki je v soglasju z voljo božjo, to je pa že prava ljudska volja, ki naj se uveljavi po naših poslancih v zbornicah in v postavah. Mi sami moramo želiti in naši poslanci si morajo prizadevati, da se zakoni, ki jih hočejo skleniti, ujemajo z voljo božjo, z voljo našega najvišjega Gospoda. O tem naj razpravljajo v zbornicah, kake postavbe bi bile bolj po volji božji in torej za nas, za našo srečo, za splošno blaginjo najbolj primerne. Kar v tem oziru razodi večina resnih mož in sodbo izrazi v postavi, bomo mi sprejeli zavoljo Boga in vestno izpolnjevali.

No, pa saj nam je v mnogih zadevah volja božja natančno znana. Ali ni izražena v zapovedih božjih? Sedma zapoved nam varuje premoženje, ker prepoveduje tatvino, oškodovanje, goljufijo, oduševstvo. Osmo nam varuje naše dobro ime, ker prepoveduje prisego, laži, opravljanja, obrekovanja, natolcevanja, neutemeljena obsojevanja. Peta nam varuje naše zdravje in življenje, kar prepoveduje ne le ubojstvo, ampak tudi nevoščljivost, jezo, pre-

pire, zmerjanje, kletve, pijančevanje, kar razdira mir in srečo, pa tudi zdravje. Šesta nam varuje nepokvarjenost in neomadeževanost našega telesa, ker prepoveduje nesramnost in spolno razuzdanost, ki omadežuje domišljijo, oskrni telo ter povzroči sramotne in nevarne bolezni. Četrta varuje srečno, mirno, zadovoljno družinsko življenje, ker zapoveduje otrokom pokorščino do staršev, staršem pa neprenehljivo skrb do otrok. Prve tri nam čuvajo pravo vero in nam določujejo službo božjo, kakor smo jo dolžni Bogu, stvarniku nebes in zemlje.

To je volja božja, ki naj uravnava vse naše misljenje, govorjenje in delovanje, ki naj jo izpolnjuje tudi država v vsem svojem življenju. In le ona ljudska volja je upravičena, ki se s to božjo ujema. In če taka ljudska volja postane državni zakon, se mu bomo drage volje podvržli vedoč, da se tako podvržemo samemu Bogu, ki edini more našo voljo omejevali.

(Dalje.)

Listek

Tunakinja iz Štajra.

Povest. Prevaža ***

(Dalje.)

Henriku je postalo tesno pri srcu, grizel se je v ustne. Toliko, kar je bilo krivica pri Bogu. Res je, nihče tega bolje ne ve, nego on sam. Pa je vendarle njegov oče! In kljub temu je krasen mož! In vendar je nasproti njegovemu očetu Adler le črv, grd črv, ki se plazi po tleh. »Tudi sam vem,« je počasi rekel, »da je moj oče parkrat preveč napel lok proti vam. Pa kljub temu je in ostane največji sodnik, kar jih je kdaj videl Štajer. To povem vsemu svetu, povem magari tudi cesarju, kadar pridem predenj. Res je, moj oče se je zmotil, toda kdo se še nikdar ni zmotil v življenju, toda v njem prevladuje to, kar je dobro, veliko in božje.«

Stefana je rekla tiho, bolj zase kakor zanj: »O ljudem se ne sme reči, da je božje v njih.« Nato je žalostno nadaljevala: »Torej boste tudi vi na Dunaju zabavljali na katoličane in prosili cesarja, naj nam ne bo milostiv, marveč trd in neizprosni in naj nam nikar ne usliši naših prošnji?«

»Nikakor ne, Stefana!« je vzkliknil Henrik, ki mu je na mah skozi luteransko jezo prodrla topla ljubezen. »Kako bi mogel kaj takega storiti, ko pa je neka — ljuba na lepa papeška deklica — moja edina ljubezen na tem svetu?«

Štefanina mati, ki je doslej potrpežljivo čakala v kotu, se je vsa stresla od samega veselja. Moja edina ljubezen, je rekel. O ljuba Gospa, da, da bo res, darovala ti bom zlato srce in svetle drage kamene, če bi tudi morala prodati vse, kar premorem.

»In še vedno ni nič radovedna, katera je moja izvoljenka, Stefana?« O lilijska, a da bi vsaj sedaj, sedaj rožnato zardela! O sladka usta, da bi se vsaj sedaj nasmehljala! O, to bi bilo srečno znamenje za zaljubljenega mladeniča.

Toda ni se ji izpremenila barva, niti ni priplaval smehljaj na njene ustne. »Kar mi ni nič mar, mi ni treba vedeti,« je odklanjala; »vsekako pa mora biti vaša izvoljenka zelo petična in plemenitega rodu, kakor vi!«

Senca je legla Henrikmu na goste obrvi. Zopet ga muči. Mi ni nič mar. O mar ti mora biti, mar! Tebi, pa samo tebi!

»Ni plemenitega rodu!« je rekel. »Saj tudi jaz ne prihajam iz stare plemiške rodovine. Šele v novejšem času smo postali plemeniti. Pred par sto leti so bili naši predniki še kmetje. Kar imamo, smo si pridobili s trdom in delom svojih rok, prav kakor vi. Lep obraz, par mlitih, modrih oči in sladka usteca, — to mi je ljubše, kakor staro, od črvov razjedeno plemenitaško pismo. In denar — kaj to! Ga imam sam dosti!«

»Zato vam pa manjka nekaj drugega,« ga je hitro zavrnila Stefana, ki se je hujko in gletno nagnila proti oknu.

Sedaj je z veseljem obrazom predenj stopila Švertnerica:

»Plemeniti gospod, izkažite nam revnim ljudem čast, da izpijete pri nas kozarec vina,« je prosila.

»Hvala, mamica,« se je smehljaj Henrik. »No, Stefana, česa mi manjka?« Ona je odgovorila: »Katoliške vere, brez katere ni zveličanja. Kaj vam pomaga vaš denar?« Nato je stopila k materi in je zašepetala: »Kako je z Lukcem? Gori pojdem,« je rekla in je urno spela po stopnicah gori. »Otroka doli prinesil!« je mati vpila za njo. Stefana se je obrnila in je z očmi prosila: »Naj ostanem gori, raje sem gori!« Toda mati je ponovila: »Otroka doli prinesil!« Stefana je skomignila z rameni in je izginila.

Mati Švertnerica je z zgovorno besedo hvalila vino, ki da je iz najboljšega sode, da ga je pripeljala iz Admonta, toda Henrik se ni menil za njene besede, marveč je z vsemi čuti pazil, kdaj se vrne Stefana.

Stopnice so zaškrpale pod lahkim korakom, in zopet je Stefana z majhnim otrokom v naročju stopila v sobo. Mati ji je zapovedala z odločnim glasom: »Tako, sedaj ostani tu in pazi, če pride kak gost, in postreži gospodu stotniku, ako bo kaj zahteval!« Ko je vstopila Stefana, se je Henrik takoj vzravnal pokonci: »Aha, tega palčka pa že poznam iz vrta sem!« se je smehljaj in je s prstom zamigal semtertje pred noskom, prav tako, kakor je včasih doma ponagajal Liziki. »Kako ti je pa ime?« Otročiček ga je debelo gledal z drobnimi očesi in je s tankimi ročicami segal proti njegovi bradi. Stefana je kakor v premišljevanje utopljena Marija upirala oči v malčka in je tiho rekla: »Lucek mu je ime. Kaj ne, Lucek,« je ljubeznivo šepetala, »da ti je včasih ta-le gospod s petelinom. Mati,« je rekla v skrbeh, »sedaj so ročice še bolj vroče in čisto suhe. Primi ga.« »Moj Bog!« je rekla mati, »kaj pa naj primem, saj ni ničesar prijeti, tak ubošček!«

»Je-li holan?« je vprašal Henrik, ki je še vedno stal poleg Stefane; Lucek je vedno bolj odpiral svoja očesa in je nepremično zrl v Henrika.

Stefana je odgovorila: »Danes je tako slab. Vročino ima. Pojdi, Lucek, hočeš li mleka? Štefka ti bo dala mleka.« Sedla je na čempinovo klop in je s skrbno roko dala otroku piti mleka. Henrik je vsled neprestanih materinih prošnji sledilje vendarle njej na ljubo napravil požirek, pa je takoj postavil čašo proč od sebe, naslonil se je k mizi in je molče in ves očaran opazoval, kako je Stefana dete z mlekom napajala.

Večerno sonce je obsevalo njeno pobožno povešeno kodrasto teme in ji je vpletalo v lase škrlataste rože, iz daljave sem je prihajal glas pastirske piščalke in nekdo je pel staro pesem o holi in ljubezni.

Henrik je poslušal glas piščalke in zaljubljene pesmi in je ves prevzet, ljubezni plamteč, opazoval Stefano, ki je tako tiho, tako nežno, tako ljubeznivo napajala drobnega, bolnega brata. Sto ur bi lahko tukaj slonel in gledal, ne utrudil bi se, marveč vedno bolj bi se opijal ob tej sladki, čisti podobici.

Piščalka v daljavi je obmolnila. Stefana, Stefana!

O, če bi ti, bratec, ne bil samo bratec, če bi stotnik ne bil samo stotnik, če bi mesto venca nosila na glavi biserno krono — kako rad bi ti jo vpletel v lase —, oltar bi ti postavil tebi in tvojemu otroku, in ti, ti bi bila potem moja sveta Marija, devica, mati in kraljica obenem.

Visoki, krasni mladenič se je globoko nagnil k njenemu temenu; fin vonj, kakor gozd in sveže gozdne cvetice, je prihajal od njenih las in od njene obleke, to je bilo tako sladko.

Stefana je rekla mali sestrici Mihaelci: »Prižgi lučko pred podobo svetega Jožefa!« Deklica je šla ven ter je prinesla iz kuhinje gorečo tresko. Kmalu je liki prijazna zvezdica v temneči sobi brlela rdeča lučka pred svetim Jožefom.

Nikdo ne gre skozi Vizerfeld, noben gost ne stopi čez prag, nihče ne nastavlja svojega

obraz na steklo v oknu. Angeli razprostirajo svoja krila nad revno hišico, v kateri cvete sveta nedolžnost, katero snubi goreča ljubezen...

Mati hodi hitro semtertja; srce se ji širi vesolja, ko zre mladega viteza, ki stoji poleg njene hčerke in se niti za korak ne gane od nje — tako je stal nekoč ob njej Luka, prav tako je stal in jo je snubil. Gospod je gospod, kmet je kmet, toda če je možki zaljubljen, sta oba enaka... O ljuba Gospa! Zlato srce ti prinesem v zahvalo!

»Uboji otročiček,« je tiho rekla Štefana, motreč malega črvička v svojem naročju. »Najraje bi te dala ljubemu Bogu... Tako si bolan, ubošček. Tako si blede. Sestrica bi si rada vzela rdečico z lice, pa bi jo Lukcu dala, če bi bilo mogoče!«

Henrik pridržuje sapo in z močno udarja-jociim srcem prisluškuj vsaki besedici, ki jo izpregovori.

»Ti — je rekel. »Veš kaj. Poslal vam bom našega zdravnika, ki ti bratca pozdravi. Smem li?«

»Kaj morejo pomagati zdravniki,« je rekla deklica. »Saj tudi ti ne vedo, kje izvira studenec življenja.«

Henrik je ključoval: »Zakaj bi ne vedeli, saj se vendar uče. Saj niso prepovedana človeška sredstva, aha, zopet mameš z glavo, to ti je Albert vtepel v glavo, kaj: da telo ni zanič, o, saj vem.«

»Saj je tudi res,« je rekla deklica s pritajenim glasom, ker je malček zaspal. »Moj Bog. Kaj pa je telo? Sneg, ki skopni, cvetica, ki ovane. Oh, kaj pa je častno življenje, gospod? Trenutek je, samo trenutek v primeri z neskončno, čudovito večnostjo, iskrica je, ognjena iskrica nasproti zlati krasoti solnca. Kajne, srček,« je zašepetala malčku, »sestrica te noče izpustiti, da bi poletel v nebesa, in vendar je tako lepo gor!«

»Na zemlji pa tudi?« je rekel mladi stotnik. »Pusti če vendar enkrat nebesa, poglej, kako lep je božji svet, in če je kdo tako mlad, tako lep, kakor si ti, potem je življenje tako lepo, tako krasno; stari ljudje, ki nič drugega več nimajo, ti naj mislijo na nebesa, ti naj upajo v nebesa, iz srca jim jih privoščim.«

»Vsi, prav vsi moramo upati v nebesa, gledati proti nebesom,« ga je resno zamišljena zavrnila Štefana. »Naj bo na svetu lepo in veselo, kakor hoče, vendar mine vse kakor senca. In če človek išče svojega veselja samo tu na tem minljivem svetu, ga mora biti strahu in groze konec, kadar pride angel.«

»Kakšen angel?« je vprašal Henrik.

»Angel smrti.«

Štefana je lahno zibajoč dete v naročju stopila pred podobo svetega Jožefa, rdeči odsvit se ji je liki svetniški venec tresel okoli glave. Upirala je oči v podobo in je majala z ustnami. Molila je. Stopil je k njej in je rekel: »Štefana, zakaj govoriš o smrti in vedno misliš na tako žalostne stvari. O, saj vem, vsega tega kriv je samo ta nesrečni Albert.«

»Vi ne marate ničesar slišati o smrti?« se je sočutno smehljala. »In vendar pride po nas vse, nikomur ne bo prizanesla. — Pa gospod, poglejte, kako je vedno bolj tema,« je kazala proti oknu. »Pol osmih,« je šela udarce ure, ki je bila v cerkvenem stolpu. »Gospod, čas je že, da greste domov.«

Henrik se smeje: »Moje kljuse najde pot, če je še tako tema.« Naj bi se kolikor hoče. In vojak in orožarni naj trobi, kolikor hoče. Sedaj je enkrat pri Štefani. In tako lepo je, tako krasno, kmalu je ne bo imel več tako dolgo... Danes se je hoče enkrat nagledati, kolikor hoče in more.

»Torej, Štefana,« je zopet začel, »o čem sva že preje govorila?« Že vem, zdravnika za bratca vam bom poslal. — Rad bi vedel, kdo mi more to prepovedati, Albert že ne. Toda še vedno nisi rešila uganke, katera je moja nevesta.«

Zlati gradovi matere švertnerice so stali že čisto visoko na nebu. — Kmalu bo ura osem, in zunaj je že tema. Mati je bila v kuhinji, in stotnik, ki se ni menil za vino, je še vedno stal poleg njene hčerke; nato je šla v klet, kjer je nekaj pozabila, potem je zopet prišla v sobo, kjer sta še vedno stala pred podobo svetega Jožefa, on tako krasan, Štefana

pa tako ljubezniva, in sta govorila med seboj. Materi se je smejalo srce, mnogo tednov se je mučila, žalovala in skrbela, pa sedaj... o! sedaj vstajajo zlati dnevi iznad gora...

»Nerodna sem, če je treba rešiti uganke,« je odgovorila Štefana. Kadar bo minula vaša poroka, se bo vaša nevesta pač imenovala gospa Hendel.«

Zopet se je ves očaran nasmejal, ker je tako ljubeznivo poredna.

»Gospa Hendel, praviš. Poroka, praviš, daj, reci še enkrat in povej, ti mala puščavnica, li sploh veš, kaj je poroka, kaj ženitnina?«

»Ino ga je zavrnila: »Če bi bila puščavnica, bi pač ne točila vina in pive. Kaj je ženitnina, pač vem, nisem tako zabita, kakor vi mislite. Ženitnina, bolje, zakon je, podoba zaveze, ki je med Kristom in cerkvijo, torej, kakor Kristus ljubi cerkev, se morajo zakonski me seboj ljubiti. Prava, zvesta ljubezen je v zakonu nebeški ključ. Kdor jo izgubi, izgubi raj, kakor sta ga izgubila Adam in Eva. Namreč pri nas katoličanih je tako, ker nam je zakon zakrament.«

Henrik je sedaj slisal samo eno besedo: »Zvesta ljubezen je nebeški ključ.« in od sreče je ves pihan. Ne čuti finega, hladnega nožička: samo pri katoličanih je tako. Štefana, Štefana mu govori o zakonski ljubezni... Oj, vsi kerubi ne pojejo tako lepo, kakor kadar pravi Štefana: »Zvesta, prava ljubezen!«

»Zvesta, prava ljubezen,« je ponovil. Ona pravi: To je raj. Sedaj ne govorijo samo njegove ustnice, sedaj govori tudi njegovo srce: »Misliš, da jo imam? In da bo moja izvoljenka pri meni imela raj, kakor praviš, in kakor bi jaz rad?«

»Veliko vprašujete, tega vam jaz ne morem povedati, vprašajte ljudi, ki Vas poznajo!« se je smehljala deklica. »Jaz mislim, ako se dva vzameta, če in kakor Bog hoče imata potem tako ljubezen, ki jima je potrebna, da v zakonu skupaj nosita veselje in gorje — pri nas katoličanih je to svet stan.«

»In če — imava pravo ljubezen — kaj potem?«

Štefana strmi vanj z zvezdnatimi očmi, v katerih se zrcali lučka pred svetim Jožefom. »Kako? Koga misli gospod? — Toda gospod, pozno je že!«

»Kako bo potem lepo in veselo v zakonu, kaj?«

»Pojdite, pojdite, taka vprašanja,« se je smehljala in je božala dete. »Zakon ni zato, da bi se ljudje veselili, marveč prinaša mnogo križev, kadar pridejo otroci. Kako lepo je, če jih starši vzgajajo za Boga.«

(Dalje.)

Ne morete spati? Niti delati? Imate nerazne bolezni? Občutek zadovoljstva doprineš Vam Fellerjev pravi Elza fluid, 6 dvojnatih ali 2 veliki specialni steklenici 36 K.

Trpite na počasni prebavi? Zaprtju? To zlo se odstrani s pravimi Fellerjevimi Elza-kroglicami. 6 škatlic 18 K. — Zelo dober okrepčujoča švedska tinktura 1 steklenica 15 K. — Omot in pošten posebej, a najceneje. Evžen V. Feller, Stubica don'a, Elza trg št. 16, Hrvatska.

Prvi in edini slovenski zavarovalni zavod

VZAJEMNA ZAVAROVALNICA

V LJUBLJANI, Dunajska cesta 17,

je ustanovila oddelek za

življenska zavarovanja.

Sprejema: V življenskem oddelku: zavarovanja na doživljenje in smrt v vseh stavih, zavarovanja na otroško doto, rentna in ljudska zavarovanja pod najugodnejšimi pogoji.

V požarnem oddelku: zavarovanja vseh premakljivih in nepremakljivih predmetov, ki se poškodujejo po ognju, streli in po eksploziji svetilnega plina po znanih nizkih cenah.

Podružnica: CELJE, Breg, 33.

Lepo hrvaško brinje

se zopet dobi po 5-50 K klg pri tvrdki
Mjael Omanen, Visnago-a.

Podpisana izjavljam, da nisem plačnica za dolgove, ki bi jih na edli moj mož Franc Rugelj, voznik v Šiški pri Ljubljani.

Franca Rugelj,

soposestnica v Pečicah, občina Mirna, Dolenjsko.

Proda se kobila

stara 8 let, dobra za vožnjo in tek, dalje dobro ohranjeno ko, vodovodne cavi in vozovi, semenski: krompir, mlekarški s ro i f. t. d. — J. Dol nar. svetlje, Medvode.

18če se pošteno, pridno

deklet

za domača in vrtna dela. Naslov pove uprava lista pod št. 1164.

Sprejmeta se na veleposestvo

deklet in fant

star 14 — 16 let (mali blapec). — Naslov pove uprava listova pod št. 1123.

Jšče se gospodična

mlajša, iz ugledne kmetijske hiše, izobražena zlasti v gospodinjstvu in kmetijstvu za prof., dr., veleposestnika z nadmilijskim imetjem. — Naslove z natančnejšimi podatki sprejema uprava lista pod št. 1122.

Preklic.

Preklicujem besede, katere sem govoril, da je bil Feliks Robava iz Kotredeža kaznovan radi tatvine 17 mesecev, pač pa je bil 8 tedne. Kotredež, dne 21. marca 1920.

Karol Forte, posestnik.

Invalid - obrtnik

se želi seznaniti v svrhu ženitve z dobrosrčnim, ne čez 23 let starim dekletom z malim posestvom. Mlada udova brez ali z enim otrokom ni izključena. Pisma nasloviti pod »Spomlad 1170« na upravnistvo »Domoljuba«.

Razpisuje se služba

cerkvenika in organista

v Motniku pri Kamniku. Pojasnila daje župni urad.

Členki in pojasnila z obrat. pošto brezplačno.

Zanesljivi posredovalci se vedno sprejemajo.

Zopet

ogromno pošiljatev manufakture naravnost iz inozemstva je prejela tvrdka R. Stermecki v Celju in sicer volne, cefirje, tiskanine, etamina, batista za ženske obleke, sukna kamgarna in hlačevine za moške obleke, belega in pisanega platna za perilo, kloba, cvilna, robcev, svile in še mnogo raznega drugega blaga, katero se prodaja, zaradi nakupa v velikanskih množinah po čudovito nizkih cenah. Raznatega vedno velika zaloga lastnega izdelka srajc, predpasnikov, bluz, kril, ženskih moških in fantovskih oblek, po zelo nizkih cenah. Cevlji, ženski, moški in otroški vedno v velikanski izbiri, pristno ročno delo od lastnih čevljarjev. Ilustr. cenik zastoji! Na debelo samo v I. nadst. Veletrgovina R. Stermecki, Celje štev. 305, razpošiljalna Slovenija.

Hočete ohraniti svojo lepoto? Hočete imeti kakor baržun mehko kožo? Hočete se nenehno pog. mozoljev in ogrcev?

Uporabljajte Fellerjevo pravo Elza obrazno, kožo obvarujočo pomado. Občudovani bode! Zavidani! 1 lonček 9—K. No. III. močnejše vrste 12 K. K temu Fellerjevo najfiniješe lilijnomlečno milo 16 K.

Hočete imeti lepe, zdrave lase? Fellerjeva prava Elza Tannochina pomada za rast las doseže bujne lase! Zapreči prhaj, pro-

rano osivenje. Zabrani plešo! 1 lonček 9 K. No. III 12 K. K temu močno terovo milo za umivanje glave 8 K. Šampon 1 l. Mazilo za brke 2 K 50 v in 8 K.

Hočete Vas kurja ocesa?

Fellerjev pravi turistovski obliž učinkuje brez bolečin, hitro in zanesljivo! Nobenih kurjih ocesov več! Nobenih žuljev! Nobene trde kože! Mala škatljica 4 K — v, velika škatljica 6 K — v.

Zelite se kaj? Fellerjeve Elza umijvalne pastile (Kolonjska voda) 1 škatla 7—K.

Fellerjev uspalni prašek proti potenju 1 škatla 6 K. Fellerjev mentolni črtik zoper glavob. in zobobol 1 škatljica 4 K — v.

Fellerjev Elza fluid 6 dvojnatih ali 2 veliki steklenici specialni 36 K.

Najboljši parum z najfinjšim duhom od 8 K naprej. Najfinjši Hega-puder Dr. Kluger, bel, roza in rumen. 1 vel. škatljica 12 K. Močna Francovka v steklenicah po 8 K in 22 K. Ovoj in poštnina posebej a najceneje. — Eugen V. Feller, lekarnar, Stubica Donja, Elizatrg št. 16, Hrvatska.

Primežaj krmi Mastin

enkrat na teden eno pest. Ob pomanjkanju krme ko se uporabljajo nadomestilna sredstva za krmlila pa se primeža dvakrat na teden. Prašek Mastin, dietetično sredstvo, za živino, je dobil najvišje kolajne na razstavah v Londonu, a Parizu, v Rimu in na Dunaju. Tisoči gospodarjev hvalijo Mastin, ko ga enkrat poskusijo, in ga ponovno rabijo. 5 zavojev praška Mastin zadostuje za 6 mesecev za enega prašička ali vola. Ako se Mastin pri vas v lekarnah in trgovinah ne dobi, potem ga naročite po pošti. 5 zavojev Mastina 2050 poštnine prosto na dom.

Mazilo zoper garje

(naftomazilo) uniči pri ljudeh in živini. garje, lišaj, srbečico, kožne bolezni, izpuščaj, Ne smrdi, nemaže perilo. 1 lonček 6 kron. Po pošti kron 9.50 v.

Lekarna Trnkóczy

Ljubljana, Kranjsko. Zraven ročevža.

Les

kakor hlode, trame, deske, jamski les, drva in stoječe gozdove za posekati kupi in plača po najvišjih dnevnih cenah Regove & Comp. Kolodvorska ulica 31. 849

Hlode (krlje)

deske, trame, kostanjev les, gozdove in oglje iz mehkega in trdega lesa kupi po najvišji ceni vsako množino družba IM-PEX v Ljubljani, Krekov trg 10.

Zenske lase

rezane in mešane kupuje v vsaki množini po najvišji ceni

Matiya Podkrajšek brivec, Ljubljana, Sv. Petra cesta 32.

Cementna strešna opeka

najbolj trpežne vrste se dobi pri tvrdki

Ivan Jelačin, Ljubljana Emonska cesta 2. 4792

LJUDSKA POSOJILNICA

v Ljubljani, v lastnem domu Miklošičeva cesta št. 6

obrestuje hranilne vloge po čistih

3%

Ljudska posojilnica v Ljubljani je največja slovenska posojilnica in je imela koncem marca 1919 nad 40 milijonov kron vlog in nad 1 milijon enstotisoč kron rezervnih zakladov.

Ljudska posojilnica stoji pod neposrednim državnim nadzorstvom.